

รายวิชาพระพุทธศาสนา
กับศาสตร์สมัยใหม่

2023

กำเนิด Robotics Great Master ศาสदानุชนยนต์
โดย ศาสตราจารย์ ดร. พระธรรมวัชรบัณฑิต
อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จำนวนเอกสาร

กำเนิด

Robotics Great Master

ศาสตราจารย์ ดร.
ศาสตราจารย์ ดร.

พระธรรมวชิรบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กำเนิด Robotics Great Master ศาสตราหุ้ยนนต์

วิทยากร : พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ถอดเทปโดย นางสาวสังเวียน พู่เฟื่อง

ปรับแก้ไข นายสุชญา ศิริธัญญกร

เผยแพร่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๗

พิมพ์เผยแพร่ กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

ส่วนหนึ่งของเนื้อหา
โครงการพัฒนาทักษะ(Upskills)
การสอนรายวิชาพระไตรปิฎกวิเคราะห์และ
พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่

วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ถึง ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ผ่านระบบออนไลน์ zoom id 9779933546

กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี

สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ

กองสื่อสารองค์กร

ส่วนงานบริหาร สำนักส่งเสริมฯ

กองกิจการวิทยาเขต

สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา

วิทยาลัยพระธรรมทูต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จำนวนเอกสาร

คำปรารภ

“กำเนิด Robotics Great Master ศาสตราหุ่ยนนต์” เล่มนี้เกิดขึ้นมาจากการโครงการเพิ่มทักษะ(Upskills2) การสอนรายวิชาพระไตรปิฎกวิเคราะห์ และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ โดยร่วมมือกันทำงาน ๗ ส่วนงานคือ กองวิชาการ สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ กองสื่อสารองค์กร ส่วนงานบริหาร สำนักส่งเสริมฯ กองกิจการวิทยาเขต สถาบันพระไตรปิฎกศึกษา และวิทยาลัยพระธรรมทูต โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ(๑) เพื่อให้บุคลากรสายวิชาการมีความรู้และความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับรายวิชาพระไตรปิฎกวิเคราะห์ และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ เพิ่มมากขึ้น (๒) เพื่อให้บุคลากรสายวิชาการได้พัฒนาศักยภาพเทคนิคเกี่ยวกับพระไตรปิฎกวิเคราะห์และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้น (๓) เพื่อให้บุคลากรสายวิชาการ ที่สอนรายวิชาพระไตรปิฎกวิเคราะห์และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่มีแนวทางการสอนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีการพัฒนาทักษะแก่คณาจารย์ที่เข้าอบรม จำนวน ๒๓๔ รูป/คน ผ่านระบบออนไลน์ zoom id 9779933546 และผ่านลิงก์ <https://zoom.us/j/9779933546> ระยะเวลาดำเนินงาน ๕ เดือน ทุกวันศุกร์ เดือนละ ๔ ครั้ง เริ่มตั้งแต่วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และสิ้นสุดโครงการอบรม วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มทักษะ สอนรายวิชาพระพุทธศาสนาและพุทธปรัชญา แก่คณาจารย์ในคณะ วิทยาเขต

วิทยาลัยสงฆ์ และหน่วยวิทยบริการ จำนวน ๒๓๔ รูป/คน และคณาจารย์ผู้เข้าอบรมในโครงการ ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะ เทคนิคการสอนเกี่ยวกับพระไตรปิฎกวิเคราะห้และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เพิ่มมากขึ้นสามารถนำไปปรับใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยไม่มีงบประมาณ และวิทยากรที่บรรยายก็บรรยายให้ความรู้แก่คณาจารย์ชาวมจร โดยการให้เปล่า

เมื่อจบโครงการดังกล่าวแล้ว ประโยชน์ที่นำไปใช้ (๑) บุคลากรสายวิชาการผู้เข้าอบรมมีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับรายวิชาพระไตรปิฎกวิเคราะห้และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ เพิ่มมากขึ้น (๒) บุคลากรสายวิชาการ ผู้เข้าอบรมได้พัฒนาศักยภาพเทคนิคการสอนเกี่ยวกับพระไตรปิฎกวิเคราะห้และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ เพิ่มมากขึ้น เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้น (๓) บุคลากรสายวิชาการ ผู้เข้าอบรมที่สอนรายวิชาพระไตรปิฎกวิเคราะห้และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ มีแนวทางการสอนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ เรื่อง กำเนิด Robotics Great Master ศาสดาหุ่ณยนต์ ที่บรรยาย โดยพระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์, ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๖ โดยมีคณะทำงานประกอบด้วย (๑) นางสาวสังเวียน พู่เฟื่อง (๒) พระมหาศรายุทธ ฐิตเมโธ (๓) นายสุชญา ศิริธัญญกร โดยมีขั้นตอนการทำงานเป็น ๓ ระยะ คือ (๑)

ส่งข้อมูลเพื่อการถอดเทปเสียง เช่น วิดีโอ และพาวเวอร์พ้อยท์ (๒) ถอดเทปเสียงคำบรรยาย (๓) ปรับแก้ไขคำบรรยายให้ตรงคำที่บรรยาย ซึ่งการถอดเทปใช้เวลาและปรับแก้ไขประมาณเทปละ ๘-๑๒ ชั่วโมง แต่อย่างไรก็ตาม ในการทำงานครั้งนี้ เพื่อให้มีการเผยแพร่ถอดเทปสำเนา ก่อน จึงได้สร้างเป็นรูปเล่มหนังสือเผยแพร่ทางออนไลน์ไปก่อน อีกทั้งได้มีร่วมแนวทางการทำงานแบบใหม่ของมหาวิทยาลัย ทั้ง ๗ ส่วนงานมาทำงานและเดินไปด้วยกัน ซึ่งเป็นการทำงานเป็นทีม และทีมตรงนี้ คือก้าวแรกและก้าวต่อ ๆ ไป ที่จะสร้างงานสร้างผลงานวิชาการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในฐานะผู้ปรับแก้ไขภาษาและปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับคำบรรยายเรื่องแนวคิดเบื้องหลังการจัดระบบเนื้อหาพระไตรปิฎก ในฐานะคนทำงานประโยชน์ที่ได้รับ ก็คือความสุขที่ได้รับความรู้ในขณะที่ถอดเทป และอีกประการหนึ่ง ก็คือได้สร้างผลงานวิชาการ เรื่อง กำหนด Robotics Great Master ศาสดาหุณยนต์ ซึ่งเกิดจากผู้บริหารระดับสูง อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมาบรรยายให้ฟัง ซึ่งเรื่องทำนองเช่นนี้ ก็เกิดขึ้นที่จัดในนามโครงการเป็นครั้งแรกและบรรยายกันนานเป็นระยะเวลา ๕ เดือน ซึ่งเกิดประโยชน์อย่างยิ่งแก่คณาจารย์และบุคคลทั่วไป ที่ได้มีโอกาสได้เข้าฟังและมาเรียนรู้วิชาการทางพระพุทธศาสนา เมื่อถอดเทปคำบรรยายเรื่องกำหนด Robotics Great Master ศาสดาหุณยนต์ เสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง จึงได้ร่วมกันทำเป็นเล่มในรูปแบบหนังสือแบ่งเป็นตอน ๆ ตอนละเรื่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ เมื่อจัดทำเป็นรูปเล่มเสร็จแล้ว ก็ได้นำมาเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์กองวิชาการ มจร ดังที่ปรากฏ

กราบขอขอบพระคุณองค์วิทยากร ผู้บริหารที่ประสิทธิประสาท
ความรู้เรื่องแนวคิดเบื้องหลังการจัดระบบเนื้อหาพระไตรปิฎก ในทาง
พระพุทธศาสนา อย่างหาที่สุดมิได้ และขอขอบพระคุณท่านผู้บริหาร
คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ที่ช่วยสนับสนุนโครงการนี้ด้วยดีตลอดมา
จึงเป็นปัจจัยเกื้อกูลให้เกิดหนังสือ “กำเนิด Robotics Great Master
ศาสดาหุ่นยนต์” เล่มนี้ขึ้น ขออานิสงส์แห่งการจัดทำเล่มหนังสือ
“กำเนิด Robotics Great Master ศาสดาหุ่นยนต์” ครั้งนี้ จงเป็น
ปัจจัยแห่งความเจริญแพร่หลายของพระสัทธรรม เพื่อความเกษมศานต์
แห่งมหาชนตลอดกาลยาวนานสืบไป

กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำนำ

หนังสือ “กำเนิด Robotics Great Master ศาสดาหุ่นยนต์” เป็นผลงานที่บรรยายของ พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์, ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๖ ที่คณะทำงานได้รวบรวมและเรียบเรียงขึ้นจากการบรรยายเรื่องกำเนิด Robotics Great Master ศาสดาหุ่นยนต์ จากโครงการเพิ่มทักษะ (Upskills.) การสอนรายวิชาพระไตรปิฎก วิเคราะห์และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่

เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย แนวคิดแบบวัตถุนิยมสุดโต่ง (Extreme Materialism) ศาสตร์ AI ศาสนาแห่งอนาคต (New Techno-Religion) ศาสนาแห่งอนาคต (New Techno-Religion) Data Deligion ตัวอย่าง โลกดิจิทัล-ชีวิตดิจิทัล การแยกส่วนและการเชื่อมโยง ตัวอย่าง ศรัทธา,ปัญญา (Electronic Algorithms) ตัวอย่าง ความมีชีวิต โลกดิจิทัลแบบองค์รวม (Holistic View) ตัวอย่าง กลศาสตร์ (จลนศาสตร์) ตัวอย่างกลศาสตร์กับเวลาในแต่ละภพ-ภูมิ ตัวอย่าง “ปรมาตม” กับ “ปรมาณู” พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ และเนื้อหาแต่ละหัวข้อ ได้แจ่มแจ้งในเล่มนี้แล้ว

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือ “กำเนิด Robotics Great Master ศาสดาหุ่นยนต์” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์เกื้อกูลก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสารสนเทศเกี่ยวกับกำเนิด Robotics Great

Master ศาสตราจารย์ แก่คณาจารย์ นิสิตและประชาชนทั่วไป
ตลอดไป

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จำนวนออกดุษฎี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำปรารภ	๗
คำนำ	๑๑
ความนำ	๑๕
แนวคิดแบบวัตถุนิยมสุดโต่ง (Extreme Materialism)	๒๐
ศาสตร์ AI	๒๔
ศาสนาแห่งอนาคต (New Techno-Religion)	๒๖
ศาสนาแห่งอนาคต (New Techno-Religion)	๒๙
Data Deligion	๓๕
ตัวอย่าง โลกทัศน์-ชีวทัศน์ การแยกส่วนและการเชื่อมโยง	๓๙
ตัวอย่าง ศรัทธา,ปัญญา (Electronic Algorithms)	๔๐
ตัวอย่างความมีชีวิต	๔๑
โลกทัศน์แบบองค์รวม (Holistic View)	๔๓
ตัวอย่าง กลศาสตร์ (จลนศาสตร์)	๔๖
ตัวอย่างกลศาสตร์กับเวลาในแต่ละภพ-ภูมิ	๔๘
ตัวอย่าง “ปรมัตถ์” กับ “ปรมาณู”	๕๓
พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์	๕๓-๕๖

กำเนิด

Robotics Great Master

ศาสตราจารย์หุ่นยนต์

โครงการเพิ่มทักษะ (Upskills)
การอบรมวิชาพระโหราศาสตร์และ
พระพุทธศาสนากับงานวิศวกรรม

เริ่มบรรยายครั้งที่ ๑
วันศุกร์ที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. คณะวิศวกรรมศาสตร์
• บรรยายโดย : พระพรหมคุณวชิรญาณวิเศษ, รศ.ศ.
เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
• อบรมคุณครู

ไม่เสียค่าลงทะเบียนที่ ๒ สาขา ฝึกอบรมคุณครู

ความนำ

ท่านผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน นำโดยท่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ พระมหาสมบุญ ณ วุฑฒิกโร, รศ. ดร. ท่านผู้ช่วยอธิการบดี ผู้อำนวยการกองวิชาการ คณาจารย์ ฝ่ายบรรณพิชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกส่วน แต่วันนี้เป็น โครงการเสริมความรู้เพิ่มทักษะการสอนรายวิชาพระไตรปิฎกวิเคราะห์ และพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ต้นภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๖๖ เพื่อให้คณาจารย์ของ มจร ได้มีความเคลื่อนไหว มีกิจกรรมทางวิชาการให้มีส่วนร่วมอยู่เนื่อง ๆ เป็นโครงการระยะที่ ๒

จบจากโครงการระยะที่ ๒ นี้แล้ว ก็คงจะต่อเนื่องด้วยโครงการระยะที่ ๓ จะเป็นเรื่องของวิชาปรัชญาและศาสนา ซึ่งอยู่ในส่วนที่สัมพันธ์กับพระไตรปิฎก พระพุทธศาสนา พุทธปรัชญา จะอยู่ในกลุ่มนี้ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นจุดแข็งของ มจร โดยเฉพาะวิชาปรัชญาวิชานุกรณันั้น เมื่อก่อนเราก็ได้อาศัยความรู้จากครูบาอาจารย์รุ่นเก่าของเรา ที่ไปศึกษามาจากประเทศอินเดีย โดยเฉพาะจากมหาวิทยาลัยพาราณสี บาณาราสินดู (Banaras Hindu University) เป็นหลักในการมาวางรากฐานวิชาปรัชญาในบ้านเรา รวมทั้ง มจร ด้วย ตอนนั้นก็อาศัยจากมหาวิทยาลัยเดลี มหาวิทยาลัยมัทราส บ้าง

แต่ว่าในช่วงหลังเนื่องจากว่า พวกเราไม่ค่อยได้ไปศึกษาที่ประเทศอินเดีย การเรียนการสอนวิชาปรัชญา ใน มจร เราก็อพยายาม ปรึกษาประคองเรื่อยมา แต่ดูแล้วก็ยังไม่คึกคักเท่าที่ควร ต่างกันที่วิชา ปรัชญานั้นเป็นวิชาที่เด็กรุ่นใหม่สนใจ ได้ทราบว่า มหาวิทยาลัยข้างนอกบางแห่ง ที่เขาเปิด มีอาจารย์ลาสิก ลาจากสมณเพศจากเราไป ช่วยสอน ไปดำเนินการระดับปริญญาตรี รับผิดชอบเต็มโควต้าทุกปี ของเราระดับปริญญาตรี ก็ยังต้องช่วยกันประคองไปอยู่ทั้ง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในระดับปริญญาโท ปริญญาเอกก็พอไปได้ แต่ว่า เดี่ยวจะขาดตอนไป เพราะฉะนั้น พยายามอยากให้เราได้มีการตื่นตัวในเรื่องของปรัชญา รวมทั้งศาสนาด้วย เนื่องจากว่า ส่วนกลางคณะพุทธศาสตร์ เปิดปริญญาโท ปริญญาเอก ปริญญาโท ศาสนาเปรียบเทียบ ก็มีอยู่ ก็จะได้ดำเนินการในเฟสที่ ๓ ส่วนเฟสที่ ๒ นี้ก็คิดว่าจะสรุป ในวันนี้ก็เป็นเรื่องที่เราประเด็น เรื่องนั้นบ้าง ประเด็น เรื่องนี้บ้าง มาช่วยเสริม เพราะว่าหลัก ๆ ได้เชิญ ได้นิมนต์วิทยากรที่เชี่ยวชาญในแต่ละเรื่อง มาให้ความรู้กับพวกเราพอสมควรแล้วในเบื้องต้น

ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ท่านรองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการกับทีมงานรองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ กับทีมงานในการปฏิบัติ ได้ขอให้คุณสมหมาย สุภษิต ได้ดำเนินการ ถ่ายทอดเรื่อยมา เดี่ยวจากผลที่เราได้บรรยายในเฟสแรก นั้น จะมีการ จัดทำชุดการสอน เปิดให้บริการตามวิชาการ อันนี้ก็เป็นผลสืบเนื่อง

แล้วก็ในรายวิชาที่อธิการบดีบรรยาย ก็คือแก่นพุทธธรรมนั้น ก็ได้ตำรา
ได้หนังสือมาเล่มหนึ่ง ซึ่งจัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการในโอกาสงาน
ฉลองครบ ๑๓๖ ปี แห่งการสถาปนา มจร เช่นเดียวกันทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้อง ครูบาอาจารย์ที่มีกุศลจิตมาร่วมด้วยช่วยกัน วันก่อนก็ได้
สื่อสารไปถึงท่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ว่าเราจะไป สรุปลงโครงการ
และมอบวุฒิปัตถ์กันอีก ที่มหาจุฬาลงกรณ ตอนออกพรรษาแล้ว ก็คง
จะเป็นช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน ออกพรรษาแล้วใหม่ ๆ เรื่องกิจนิมนต์
ก็คงยังไม่เท่าไรนัก คอยดูว่าจะสะดวกกันช่วงไหน ก็จะไปทำกิจกรรม
ร่วมกันแล้วก็ทำพิธีมอบวุฒิปัตถ์ ที่มหาจุฬาลงกรณเช่นเดียวกัน ทำ
อย่างต่อเนื่อง ไม่ได้หยุดเรื่องโครงการอภิสถิล

เนื่องจากว่า ได้ใช้ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการ
สื่อสารมาช่วย ก็คงไม่ลำบากในการเดินทางไปมาหาสู่ ใช้วิธีการ
ออนไลน์ จบจากพุทธปรัชญา ศาสนา ก็คงจะเป็นเรื่องนั้นเรื่องนี่
ต่อไปอีก ก็กระตุ้นให้พวกเราได้ไปต่อยอด ในส่วนที่เป็นวิทยาเขต
วิทยาลัยสงฆ์ ไปทำต่อยอดในลักษณะเดียวกันนี้ ในส่วนงานของตัวเอง
เรื่องกิจกรรมทางวิชาการ อยากจะให้ยึดแบบของวงวิชาการ ใน
ประเทศอินเดีย เขาจะมีวงวิชาการที่มีสัมมนา ไดอะล็อก(Dialog) กัน
อยู่เรื่อย วงเล็ก ๆ ไม่ต้องใช้คนมาก ๑๐ คน ๒๐ คนก็พูดคุยกัน เอา
งานวิจัยมานำเสนอบ้าง เอาความรู้มาแลกเปลี่ยนกันและกันบ้าง มี
การพูดคุยกันให้สมองเราได้มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เป็นการกลับ

ความแหลมคมทางสติปัญญาของนักวิชาการ อันนี้ก็สนับสนุนส่งเสริมกันก็หาเวลาจัดกิจกรรมกันไป ให้พวกเราได้ช่วยกัน

วันนี้ก็คงเป็นการต่อยอดจากครั้งที่แล้ว เป็นเรื่องปกิณกะทั่ว ๆ ไป เป็นการต่อยอดครั้งที่แล้ว ครั้งที่แล้วได้พูดถึงพระพุทธศาสนากับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร เมื่อไปเทียบเคียงกับความก้าวหน้าในสมัยพุทธกาล เช่นเดียวกันคือพูดถึง ฉัพพรรณรังสีกับการใช้ฉัพพรรณรังสี เป็นอุปกรณ์ในการถ่ายทอดสีธรรมะของพระพุทธเจ้า จากเรื่องฉัพพรรณรังสีก็มาพูดถึงเรื่องความจริงความเสมือนจริง แล้วก็มาพูดถึงเรื่องเมตาเวิร์ส ซึ่งก็เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้เห็นใน โครงการการสื่อสารทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งไปเทียบเคียงได้กับในสมัยพุทธกาล ซึ่งปรากฏอยู่ในคัมภีร์พุทธศาสนาโดยเฉพาะในคัมภีร์ระดับอรรถกถา ที่ปรากฏทั่ว ๆ ไป อรรถกถาธรรมบท คืออรรถกถาระดับในชื่ออื่น ๆ ก็ปรากฏเรื่องลักษณะอย่างนี้ รวมทั้งในหนังสือระดับรองลงมา ก็ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป

วันนี้คงไปต่อยอดเป็นปกิณกะ เป็นประเด็นที่มันสืบเนื่องกันนั้นแหละ มาจากเรื่องความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร บางเรื่องก็คงไม่มาเทียบกับทางพระพุทธศาสนา แต่พูดในประเด็นว่าจะเกิดปรากฏการณ์ใหม่ในทางศาสนาอย่างไร ก็เป็นประเด็นให้พวกเราได้ฟังสังวรระวัง เฉพาะเรื่องความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารนี้แหละ ทำให้สถานะและบทบาทของความเป็นครูเป็นอาจารย์ของเราต้องปรับเปลี่ยนไปเป็นอย่างมาก เราจะไปอ่านหนังสือแล้วก็มา

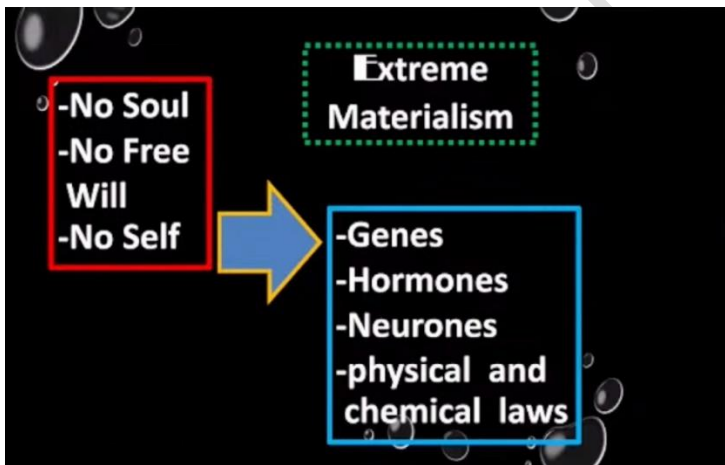
ถ่ายทอดให้ลูกศิษย์ลูกหาในชั้นอย่างเดียวกัน บางทีก็ได้รับความสนใจน้อยลง บางทีลูกศิษย์ก็สนใจบ้าง ไม่สนใจบ้าง เพราะว่ามันหาอ่านหาดูในช่องทางทั่ว ๆ ไป ไม่ลำบาก ไม่ต้องไปเสียดสตางค์ซื้อหนังสือด้วยซ้ำไป บางเรื่องข้อมูลที่สื่อสารออนไลน์มาเป็นข้อมูลที่บางทีได้รับการจัดระบบ กระชับ กะทัดรัด ไม่เยิ่นเยอะ ไม่ต้องไปอ่านหนังสือเป็นเล่ม ๆ ตรงนั้นบ้าง ตรงนี้บ้าง ก็เป็นความสะดวกที่กระทบต่อสถานะและบทบาทความเป็นครูบาอาจารย์ของเราอยู่พอสมควร พวกเราก็คงซาบซึ้งกันอยู่ มาเข้าสู่ประเด็นที่มันกระทบกับทางศาสนา มันก็คงไม่แตกต่างกันนัก ก็คงเป็นเรื่องคล้าย ๆ กันนั่นแหละ

เพราะฉะนั้น เรารับทราบข้อมูลไว้ก็ดีเหมือนกัน เราจะได้ปรับเปลี่ยนสถานะและบทบาท หรือทำให้สถานะและบทบาทของเราได้มีความเข้มแข็ง ทั้งนี้เพื่อที่จะประคับประคองศรัทธาภาษาพระ ของศาสนิกชน และประชาชนทั่วไป ที่มีต่อหลักพระศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็แล้วแต่ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ครอบคลุมทั้งสิ้น ประเด็นที่ ๑ ประเด็นแรกก็คือเรื่องของกาเนิดขึ้นของหุ่นยนต์ และปัญญาประดิษฐ์ (Rise of robots and artificial intelligence) ตั้งชื่อให้เป็นภาษาไทยว่า กำเนิดโรบอท โรบอทติกส์ เกรท มาสเตอร์ ก็คือศาสดาหุ่นยนต์ ก็เป็นข้อมูลที่ปรากฏในหนังสือหลาย ๆ เล่ม อาจเป็นภาษาอังกฤษแล้วก็มีกาถ่ายทอดเป็นภาษาไทยบ้างแล้ว

ในหนังสือหลายเล่ม ก็ได้นำข้อความในหนังสือเหล่านั้นมาสื่อ กับพวกเราอยู่เนือง ๆ อันนี้ก็พูดย้ำอีกครั้งหนึ่ง เรื่องของสิ่งที่อาจจะ

เกิดขึ้นในเชิงศาสนา เป็นปรากฏการณ์ในทางศาสนา สืบเนื่องที่มาจาก
ไปก็คงเป็นเรื่องของแนวคิดวัตถุนิยมแบบสุดโต่ง นั่นแหละ

แนวคิดแบบวัตถุนิยมสุดโต่ง (Extreme Materialism)

แนวคิดแบบวัตถุนิยมสุดโต่ง มันก็สืบเนื่องมาจากคนรุ่นใหม่
ได้เห็นความก้าวหน้าและปรากฏการณ์ที่เกิดจากความก้าวหน้า
ทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ความจริงวัตถุนิยมแบบสุดโต่งมันก็สืบ
เนื่องมาจากวัตถุนิยมดั้งเดิม ในปรัชญาเบื้องต้น เราจะพูดถึงวัตถุนิยม
ดั้งเดิมพูดถึงวัตถุนิยมแบบรวม ๆ พวกแมททีเรียลลิสซึม
(Materialism) คู่มากับจิตนิยม ไอเดียลลิสซึม (Idealism) มาจากวัตถุ
นิยมเดิม ๆ วัตถุนิยม เขาคิดในเรื่องการเกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไปของโลก

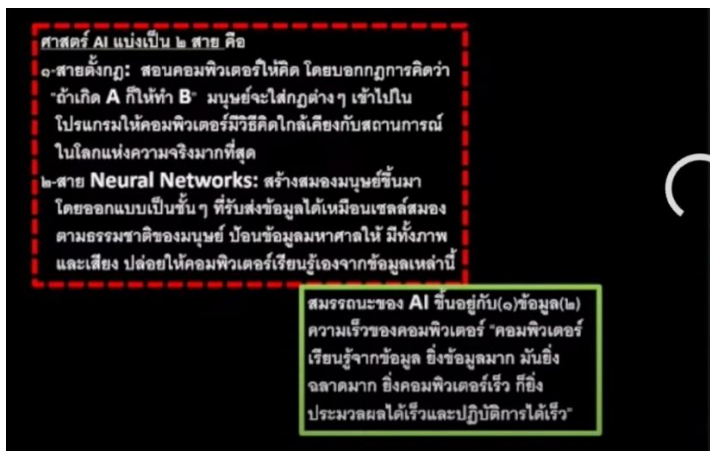
และชีวิตของสิ่งที่มีชีวิต และของสิ่งที่ไม่มีชีวิต ซึ่งล้วนมาจากธาตุ ทั้งสี่ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุไฟ ธาตุลม แล้วแต่ความเชื่อ บ้างก็บอกว่า สรรพสิ่งเกิดมาจากน้ำบ้าง เชื่อว่าเกิดมาจากไฟ จากลม โดยสรุปก็คือ เกิดมาจากธาตุนั้น จากหนึ่งกลายเป็นสอง จากสองกลายเป็นสาม อัน นี้แล้วแต่ว่าตัววัตถุนิยม จริง ๆ เขาไม่มีจากหนึ่งกลายเป็นสอง จากสองกลายเป็นสาม มันจากธาตุอันเดียวแท้ ๆ นี้แหละ มีสมรรถนะในการก่อให้เกิดสรรพสิ่งตามมา เพราะว่าในวัตถุนั้นมีทั้งคุณสมบัติที่มันเป็นชีวะ ที่ทำให้เกิดชีวิตขึ้นมา ก็คือชีวะ หรือชีวภาพ มีวิวัฒนาการก็ เกิดเป็นสิ่งมีชีวิตขึ้นมา แต่ว่าถ้าพูดให้เข้าใจชัด ๆ ก็คือ วัตถุนิยม สสารนิยม ก็เชื่อความหลังของวัตถุ ว่าทำให้เกิดปรากฏการณ์ เรื่องนั้น สิ่งนั้น สิ่งนี้ ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต มันก็ตีคู่มากับจิตนิยม ก็คือ เชื่อในอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งที่เรียกว่าจิต หรือเรียกชื่ออย่างอื่นก็ได้ แต่ว่ามีคุณสมบัติคล้าย ๆ กัน รวมลงในคำว่า ไอเดียลิสซึม (Idealism) ก็คือจิตนิยม แล้วก็ท้ายที่สุด การอธิบายปรากฏการณ์โลก และชีวิตของสองฝ่าย ก็มาปรากฏชัดในธรรมชาตินิยม (Naturalism) ซึ่งก็คงเชื่อในความหลังของวัตถุนั้น และมันเกิดจากธาตุนั้น

ธาตุนี้นมารวมตัวกันเข้า ก็เกิดปฏิกิริยาทางเคมี แล้วก็เกิดชีวิต แล้วก็วิวัฒนาการผ่านเวลาก็เกิดการเรียนรู้เกิดการปรับเปลี่ยน เห็น แล้วก็เลยมีตัวบอดี มีตัวมาย (Mind) ก็คือมีชีวิตขึ้นมาแล้วก็มี (Spirit) มีวิญญาณ สิ่งที่มีวิวัฒนาการต่อยอดเป็น ๓ ส่วน จะเห็นว่าวัตถุนิยม จิตนิยมแล้วมาสู่ธรรมชาตินิยม ก็เป็นแนวคิดที่ต่อยอดคล้าย ๆ วัตถุ

นิยมสุดโต่ง ซึ่งในหนังสือภาษาอังกฤษบางเล่มก็พูดถึงว่า เมื่อศึกษาค้นคว้าไปคู่พัฒนาการของโลกและปรากฏการณ์ เอาเฉพาะส่วนสิ่งที่มีชีวิต ไปดูจริง ๆ เหมือนกับว่าได้ผ่าสมองผ่าร่างกายของคนออกมาดูจริง ๆ ที่มีความเชื่อกันว่า มีจิต มีวิญญาณอยู่ในนั้น มันอยู่ตรงไหน มันหาโลเคชันหาตำแหน่งไม่เจอ มีฟรีวิว(การชมก่อน) ถ้าจะแปลให้ชัด ๆ เป็นภาษาพระพุทธศาสนาก็น่าจะหมายถึงตัวคุณสมบัติของจิต เจตสิก หรืออะไรก็แล้วแต่ หมายถึงรวม ๆ แล้วคือสิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อชีวิต ไม่มีอดีต ไม่มีตัวตนจริง ๆ ซึ่งผ่าออกมาแล้ว มันไม่มีส่วนไหนที่เป็นรูปธรรมที่จะยืนยันได้ว่า อันนี้เป็นโซล อันนี้เป็นฟรีวิว ส่วนนี้เป็นเซลฟ์ เป็นตัวอัตตา เป็นแก่นของคนจริง ๆ ก็คงจะหมายถึง สภาวะเซลฟ์-เนเจอร์ (self-nature) ตามภาษาปรัชญาเขาเรียกกัน มันหาส่วนไหนไม่เจอ แต่ว่าเอาตามจริงถ้าเป็นการศึกษาวิเคราะห์วิจัยแบบนี้จากมุมมองของพุทธ ศึกษาได้ครบถ้วนอย่างนี้แล้ว ก็เป็นการยืนยันแนวคิดเรื่องไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่ว่าคนรุ่นใหม่ด้วยอิทธิพลจากแนวคิดพื้นฐานก็คือ แมททีเรียลลิสซึม (Materialism) กลายมาเป็นเอ็กซ์ตรีมแมททีเรียลลิสซึม (Extreme Materialism) กลับไม่เห็นอย่างที่ควรจะเป็น พอผ่านพอศึกษาลึกซึ้งจริง ๆ แล้ว เปิดกล่องตำแหน่ง ความลึกกลับของชีวิตมนุษย์ออกมาแล้ว พบว่าไม่มีจุดไหนที่จะยืนยันว่าเป็นโซล เป็นฟรีวิว เป็นเซลฟ์เลย แล้วชีวิตมันมาจากไหน หาจุดที่ยืนยันไม่ได้

เพราะฉะนั้น ก็เลยละหรือคลายความเชื่อจากโซล จากฟรีวิว จากเซลล์ ที่ภาษาเขาใช้ ถ้าเป็นพระพุทศศาสนาก็คือจิต เป็นตัวจิต เป็นตัวหทัยวัตถุ คือฐานการทำงานของจิตของตัวสมอง (Brain) ที่ทำงานเชื่อมโยงกัน ก็คลายความคิด ความเชื่อเรื่อง โซล ฟรีวิว เซลล์ ก็สรุปว่า ในตัวคนในชีวิต พัฒนามาได้อย่างนี้ มันมีแต่ตัว ยีน (Genes) ก็คือตัวพันธุกรรม ตัวยีน ตัวฮอร์โมน ก็คือพลังขับเคลื่อนแล้วพลังของยีนพลังเคมี ตัวพลัง ปัจจุบันเราใช้ระบุความเป็นชายหรือความเป็นหญิง พลังที่ขับเคลื่อนทางเพศ ฮอร์โมนก็เป็นพลังชีวิต มันขับเคลื่อนไปได้ มีตัวยีนที่เหมือนกับจิ๊กซอว์ขององค์ประกอบเล็ก ๆ ที่มันประกอบกันในความเป็นจริงของชีวิต มันขับเคลื่อนไปด้วยตัวฮอร์โมน แล้วมันขับเคลื่อนอย่างไร แขน ขา หน้า หัว มือ ทุกส่วน ขยับได้เคลื่อนไหวได้ มันมีระบบประสาทแบบไหน แบบเป็นองคาพยพที่สำคัญในการให้ชีวิตเกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป ขับเคลื่อนชีวิต มียีน มีฮอร์โมน แล้วก็นิวรอน แล้วขับเคลื่อนไปตามกฎของฟิสิกส์และเคมี เห็นไหม ๓ องคาพยพใหญ่คือ ยีน ฮอร์โมน นิวรอน(neuron) ขับเคลื่อนไปตามพลังขับเคลื่อน มีเส้นประสาทมืองคาพยพในการช่วยกันขับเคลื่อนไปตามกฎของฟิสิกส์ และเคมี นี่มันก็มาจากวัตถุ นิยมสุดโต่งหรือวัตถุนิยมเดิม

ศาสตร์ AI

พัฒนามาคล้ายกับวัตถุนิยม บวกจิตนิยมแล้วก็มาธรรมชาตินิยม อันนี้คือที่มาที่ไปการที่เขาเอาไปเชื่อมกับปรากฏการณ์ที่มันเกิดจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร แล้วมันเกิดพวกหุ่นยนต์ พวกเอไอที่เขาเอาเชื่อมโยงกันแล้วก็ทำหน้าที่นั้น ทำหน้าที่นี้ดังที่เราทราบกันอยู่ จะท้าวความให้เห็นอีกสักเรื่องหนึ่ง รู้สึก ศาตราจารย์ ดร. สมภาร พรหมทา ได้บรรยายแล้วก็ให้ดูว่า ที่มาที่ไปถึงความก้าวหน้าทางด้านนี้ เอามาใช้ประโยชน์แล้วก็มันเกิดขึ้น มาได้อย่างไร คือเอไอมีสองสายในขณะนี้ กำลังพัฒนาต่อยอด สายที่สอง (Neural networks) ก็คือการจำลอง สมองของมนุษย์ สร้างสมอง

มนุษย์ขึ้นมาโดยออกแบบเป็นชั้น ๆ แบบสมองมนุษย์จริง ๆ พยายามศึกษาสมองของมนุษย์ มันทำงานกันอย่างไร และก่อสร้างสมองมนุษย์เทียมขึ้นมาแบบเดียวกัน แล้วก็ป้อนข้อมูลเข้าไปตั้งกฎ ตั้งโปรแกรมเอาไว้ใช้เป็นคำสั่ง เขาก้าวหน้าไปถึงขั้นที่สอง คือ (Neural networks) เคยจำลองทำสมองขึ้นมา จำลองสมองมนุษย์ แล้วก็ใส่ข้อมูลเข้าไป คนสร้างก็ใส่ข้อมูลเข้าไป

เพราะฉะนั้น สรุปเอาไว้ว่า สมรรถนะของเอไอมันขึ้นอยู่กับหนึ่งข้อมูล สองความเร็วของคอมพิวเตอร์ เรื่องความเร็วของคอมพิวเตอร์ เขาก็พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งอยู่แล้ว ข้อมูลนี้ก็คงไม่มีปัญหา เพราะส่วนที่เขาใส่เข้าไปมันไม่ยาก ข้อมูลบางทีก็สร้างขึ้นมาจาก บางทีก็รับจากตรงนั้นตรงนี้อาโปรแกรมไปจับมาแล้วนำมาใช้ประโยชน์ มันก็มาบวกกันตรงนี้ แล้วก็ทำได้สารพัดอย่างก็เป็นปรากฏการณ์ที่คิดว่าเมื่อเกิดขึ้นในอาซิฟนั้น อาซิฟนี้ สาขานั้น สาขานี้ ได้อย่างนี้แล้ว ไม่นานก็คงจะรวมก้าวมาสู่มิติทางด้านศาสนานี้แหละ

ศาสนาแห่งอนาคต (New Techno-Religion)

ในหนังสือเล่มหนึ่งเป็นภาษาอังกฤษพูดถึงเรื่องศาสนาในอนาคตก็คือนิวเทคโนรีลิจเจิน (New Techno-Religion) ก็เหมือนกับทำนายเอาไว้ล่วงหน้าว่าในอนาคต ศาสนานั้นจะมีสองรูปแบบ ซึ่งค่อนข้างจะมีความเป็นไปได้เกิน ๕๐% บางทีอาจจะถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ด้วย เพราะว่าเป็นการนำเสนอประเด็นที่มันสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ที่ปรากฏให้เราเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ มีการพูดถึงรูปแบบของศาสนาในอนาคต แต่ว่าศาสนาแห่งอนาคต ก็ใช้ภาษาอังกฤษนิวเทคโนรีลิจเจิน (New Techno Religion) ภาษาไทยจะแปลอย่างไรก็เชิญแปลกันไป ก็บอกว่า นิวเทคโนรีลิจเจิน มีสองรูปแบบด้วยกัน หนึ่ง

คือดาต้าลิจเงิน(Data Religion) สองคือเทคโนฮิวแมนนิซึม (Techno Humanism) โดยเดต้าลิจเงิน (Data Religion) แปลงมาเป็นภาษาไทย หมายถึง ศาสนาแห่งข้อมูล และเทคโนฮิวแมนนิซึม (Techno Humanism) หมายถึง ศาสนามนุษย์นิยมแห่งเทคโน ก็แล้วแต่ ศัพท์บัญญัติเดียวทางราชบัณฑิตก็คงจะมีศัพท์บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องพวกนี้ออกมาอีกครั้งหนึ่ง ก็คงเป็นสิทธิของแต่ละบุคคลว่า จะเชื่อจะศรัทธาในศาสนาประเภทไหน เพราะว่าไม่ว่าจะเป็นศาสนาประเภทดาต้าลิจเงิน (Data Religion) หรือเทคโนฮิวแมนนิซึม (Techno Humanism) ท้ายที่สุดคนที่กำกับ มีบทบาทสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นด้านในเชิงศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนบุคคล ศาสนธรรม ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนพิธี ก็ต้องมีบุคคลมนุษย์ตัวจริง เป็นคนคอยกำกับดูอยู่ แต่ว่าในการไปแสดงสถานะและบทบาทในเชิงศาสนา ศาสนบุคคล ก็คงจะมีคนที่เราอาจจะเรียกว่าเว็บมาสเตอร์ หรือผู้ที่คอยบริหารจัดการข้อมูล ฉะนั้นความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลการสื่อสาร ก็เป็นอาชีพที่มีความสำคัญมาก อาจจะมีไม่กี่คนที่คอยทำหน้าที่บริหารจัดการ หรือว่าผู้จะไปทำหน้าที่ในสถานะเป็น ศาสนบุคคล มันจะเป็นรูปแบบของเมตาเวิร์สหรืออะไรพวกนั้น ไม่ก็เป็นโลกอีกโลกหนึ่งซึ่งนับเป็นโลกไซเบอร์ จะรูปแบบไหนก็แล้วแต่ อาจจะไม่ใช้ถึงขนาดเมตาเวิร์ส แต่ว่าในการทำหน้าที่ในวัดวัดหนึ่ง มีผู้จัดการอยู่ไม่กี่คน แต่ว่าไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์นักบวช มีคนที่ทำหน้าที่หรือคนที่ทำหน้าที่ประกอบพิธี ตรงนั้นตรงนี้ ดูแล้ว มันไม่ใช่คน มีแต่สิ่งที่เป็น

โรบอทกับเอไอนี้ไปทำหน้าที่ เหมือนกับปัจจุบันในร้านอาหารหลายแห่ง ที่คนก็ไม่ได้ทำหน้าที่แล้ว ก็คงจะไม่แตกต่างกันหรอก เพียงแต่ว่า มิติของการแสดงสถานะและบทบาท จะเป็นเรื่องของศาสนา โดยเฉพาะ แม้แต่การเทศนาธรรม เพื่อไม่ให้ดูมันพ้นเพื่อนเกินไป ก็คงมีการจัดตาราง บรรยายธรรม มีการจัดแสดงกิจกรรมทางศาสนาในโอกาสสำคัญต่าง ๆ

แต่ว่า เป็นการทำโดยมนุษย์ปลอม ไม่ใช่มนุษย์จริง มันก็คงจะเหมือนกันเพราะว่าทำตามโปรแกรมตามรูปแบบ ที่มีมนุษย์จริงได้กำหนดเอาไว้ ดาต้ารีลิจเงิน (Data Religion) ก็คงจะประมาณนี้ ก็ไปดูรายละเอียดเพิ่มเติมเอา ในส่วนเทคโนโลยีฮิวแมนนิซึม (Techno Humanism) ก็เป็นศาสนาแบบเดิม ๆ อยู่แต่ว่ามันก็สุมเสี่ยงที่จะเกิด สัทธิธรรมปฏิรูปขึ้นมากอยู่พอสมควร คือแรงของศรัทธาและปัญญาที่มีต่อศาสนาแบบเดิม ๆ อาจจะมีเพิ่มขึ้นหรือลดลงอันนี้ก็อยู่ที่ว่าเราควบคุมทิศทาง โดยเฉพาะที่เป็นบทบาทศาสนบุคคลกับบทบาทตัวสารของศาสนธรรม ให้คงรูปแบบเดิมได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด ก็ปรับเปลี่ยนก็จะเกิดสัทธิธรรมปฏิรูปมากขึ้น มาดูรายละเอียดของดาต้ารีลิจเงิน (Data Religion)

ศาสนาแห่งอนาคต (New Techno-Religion)

อันนี้ตัดมาเฉพาะข้อความบางตอนที่มันสั้น ๆ เค้าพูดถึงความเชื่อของคนยุคดาต้า พวกดาต้าอิสต์ (Dataists) ก็คงอยู่ในกลุ่มของดาต้ารีlijเงิน (Data Religion) พวกนี้ก็จะมีความเชื่อว่าข้อมูล การไหลบ่าของข้อมูลดิบทั้งหลาย เช่นพวกดาต้าที่ไหลในอากาศมันมากจนเกินกำลังที่มนุษย์จะไปจัดการอะไรได้แล้ว จะไปครองดาต้าข้อมูลดิบเป็นอินฟอर्मेशन เป็นสารสนเทศ ไปจัดการไม่ไหวแล้ว เพราะว่าข้อมูลมันมากมาย เพราะฉะนั้นด้วยปริมาณของข้อมูล มันก็จะจัดระบบตัวเอง คือดาต้า มากมายถึงขนาดที่ว่าสามารถจัดระบบตัวเอง จากดาต้าเป็นอินฟอर्मेशनแล้วก็จาก อินฟอर्मेशनเป็น นอลลิติจ หรือ วิสตอม (Knowledge or Wisdom) ด้วยตัวเอง ก็คือ

จัดการข้อมูลเป็นอีฟอร์เมชันและสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตัวเองได้
มันเป็นอัตโนมัติ

เพราะฉะนั้น การจัดการกระบวนการจัดแปลงข้อมูลให้โปรเซสซึ่ง
ดาต้า (Processing data) มันจะเป็นไปตามระบบและกลไก (ดูคำ
สำคัญ) ตรรกอัลกอริทึม (Algorithms) เป็นสำคัญ อิเล็กทรอนิกส์
อัลกอริทึม (Electronic algorithms) มันเป็นโปรแกรมที่วางแผนเป็น
ชั้น ๆ แล้วมีการทำงานเป็นชั้นเป็นตอน มันคือตัวโปรแกรมนั้นแหละ
ตอนนี้อิเล็กทรอนิกส์อัลกอริทึม (Electronic algorithms) เป็น
แผนปฏิบัติการในการทำงานขององค์กรของสถาบันทั่วไป ซึ่งปรากฏ
อยู่ในวิถีชีวิตของเรา แต่ว่าอันนี้พูดถึงตัวโปรแกรม เขาทำเอาไว้ มันจะ
เป็นตัวสำคัญ เป็นองค์ประกอบสำคัญขั้นตอนในการ โปรเซสซึ่งดาต้า
(Processing data) ให้เป็นอินฟอร์เมชัน (Information) เป็นนอล
ลิจ หรือวิสต้อม (Knowledge or Wisdom) คือตัวของมันเอง สิ่งนี้
มันเกินความสามารถของมนุษย์ สมองมนุษย์ ข้อความตรงนี้เขาบอก
เลยว่า มันเกินกว่าความสามารถของสมองมนุษย์ ที่จะไปดำเนินการได้

เพราะฉะนั้น เขาก็จะมีตัวโปรแกรมที่อัลกอริทึมนี้แหละ เสร็จ
แล้วก็ใช้ความก้าวหน้าของสองศาสตร์เป็นสำคัญ ก็คือวิทยาการ
คอมพิวเตอร์ แล้วก็ตัวไบโโอลจี (Biology) สองอันนี้ ในตัว
วิทยาการคอมพิวเตอร์กับตัวไบโโอลจี ซึ่งไบโโอลจี (Biology) สำคัญ
ที่สุด แท้จริงไบโโอลจี (Biology) คือวัตถุนิยมนั่นแหละ พูดถึงชีววิทยา
ใครที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือไปอ่านแล้วมีความรู้เรื่องนี้บ้าง ก็คง

จะพูดเรื่องนี้ ชีวะคือชีวิตก็จริง แต่มันไม่ใช่จิต ไม่ใช่ชีวิต ตามที่พระพุทธศาสนาพูดไว้ มันคือตัวจิตวิทยา ตัวไบโอลจี (Biology) มัน เป็นวิวัฒนาการของวัตถุนิยม ชีวะ ลำดับที่หนึ่งก็คือฟิสิกส์ ลำดับที่สองเคมี ลำดับที่สามชีวะ เห็นไหม มันชัด วิวัฒนาการของวัตถุนิยม ฟิสิกส์ก่อน แล้วก็เคมี และก็ชีวะ มันเป็นขั้นเป็นตอนประมาณอย่างนี้ นี่ก็ว่าชีวะแล้ว เราจะไปคิดว่า ชีวิต มันไม่ใช่หรือก มันวิวัฒนาการมาจากวัตถุนิยมอันนี้หลัก ๆ ก็คือขอบข่ายแนวคิดและตัวสาระของคำว่า ดาต้ารีลิจเงิน (Data Religion) เป็นหลักของกลุ่มนี้โดยเฉพาะ ก็จะมี ความเชื่ออย่างนี้

เพราะฉะนั้นเมื่อมาเป็นขั้นสุดท้ายแล้ว สรุปเป็นการตกผลึกของข้อมูลในแต่ละเรื่อง ให้เราช่วยกันวิเคราะห์ คิดตามดูถ้าติดตาม เฉพาะประเด็นในเชิงศาสนา ข้อมูลในเชิงศาสนาไม่ว่าจะเป็นศาสนา ไหนก็แล้วแต่ ที่มันมีมากมาย เราก็จะมีโปรแกรมในตัวอัลกอริทึมเข้าไปจัดการระบบ เรื่องนั้น เรื่องนี้ กลุ่มนี้นับเป็นศาสนธรรมเป็นเรื่องของพระพุทธศาสนา ก็อาจมีเป็นพระวินัยปิฎก อันนี้เป็นพระสุตตันตปิฎก อันนี้เป็นอภิธรรมปิฎก อันนี้เป็นสังฆธรรม อันนี้เป็นระดับศีลธรรม อันนี้เป็นปรมาตม์ อันนี้เป็นศีลธรรม อันนี้ก็ออกมาเป็นศาสนพิธี มันก็จะมีการจัดกลุ่มนั้นกลุ่มนี้ แล้วก็คนที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการข้อมูลก็คงจะมีแนวคิดที่จะทำอย่างนั้น ทำอย่างนี้ หนังสือเล่มนี้ ก็คงวิเคราะห์จากแนวนั้นนั่นแหละ เหมือนกับที่เขาไปสร้างเอไอ แล้วก็ไปทำหน้าที่เรื่องนั้นเรื่องนี้ ไปอ่านข่าว ไปทำหน้าที่อาชีพต่าง ๆ ๑๑

หรือ ๑๒ อาชีพอย่างที่เราทราบกัน ไปทำอย่างไร ก็มีตัวโปรแกรมที่คอยกำหนด คอยทำการอย่างนั้นอยู่แล้ว ในเชิงศาสนาก็คงไม่แตกต่างกัน อันนี้หลัก ๆ เทคโนโลยีฮิวแมนนิซึม (Techno Humanism) ก็คล้าย ๆ กัน ส่วนหนึ่งก็ไปอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่นเดียวกัน มีข้อความสรุปภาษาไทยจากภาษาอังกฤษ โดยเขาเขียนว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โฮโมเซเปียร์ (homo sapien) เผ่าพันธุ์มนุษย์จะใช้เทคโนโลยีในการสร้างมนุษย์พันธุ์ใหม่ขึ้นมา (Create homodeus) คือความเป็นมนุษย์นี้ แต่เป็นมนุษย์ที่มีซูพีเรียฮิวแมนโมเดล (Much superior human model) คือ มีรูปแบบของความเป็นมนุษย์ที่ยอดเยียมกว่าความเป็นมนุษย์ในปัจจุบัน แต่เราคิดแบบมุมมองของพุทธจริง ๆ ก็คงพระอรียะนั่นแหละ อาตมาเองก็คิดไปในแนวนั้น ก็คือย้อนยุคย้อนกลับไปในสมัยพุทธกาล ก็คือสร้างพระอรียะ คือเราจะต้องพัฒนาตัวเองถึงขั้นได้ภิกขุญา อย่างน้อยก็โลกียภิกขุญยานี้แหละ อย่างที่พูดให้ฟังครั้งที่แล้ว จะต้องสร้างตัวนี้ขึ้นมา แต่ว่าใช้ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี นี้แหละไปช่วย มันจะเอาความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีไปสร้างขึ้นมา แต่ว่าตัวเราเอง ถ้าพูดแบบไม่อคติจากมุมมองของพระพุทศศาสนาจริง ๆ เราก็พัฒนาสติปัญญาของเราเองขึ้นมา แล้วก็ใช้ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีไปแข่ง ถ้าเราเอาความก้าวหน้าทางด้านจิตของเรา สมาธิจิตของเรา แล้วก็เอาความเป็นเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือ เราก็จะกลายเป็นมนุษย์ที่เรียกว่า ซูพีเรียฮิวแมนโมเดล (superior human model)

ข้อความต่อไป เขาถึงบอกว่า มนุษย์จะยังคงรักษาสาระของความเป็นมนุษย์ที่สำคัญเอาไว้ได้อยู่ แต่ว่าต้องพอใจที่จะพัฒนาขีดความสามารถทั้งทางด้านกายและจิตเห็นใหม่ (But on But will also enjoy upgraded physical and mental abilities) มีฉันทะอย่าหยุดพัฒนาอย่างต่อเนื่องเลย ความสามารถสมรรถนะทางกายและทางจิต ซึ่งจะสามารถทำให้สู้กับเขาใช้คำว่า (Most sophisticated non-conscious algorithms) คือ ตัวหุ่นยนต์นั้นแหละ ตัวโปรแกรมที่มันไม่มีวิญญาณ ก็คือโปรแกรมเอไอนี้แหละ ที่มันไม่มีวิญญาณ แต่มันมีความซับซ้อนที่สุด ก็คงจะมุ่งไปถึงนิรอนเน็ตเวิร์ก (neurons network) นั้นแหละ เอไอขั้นที่สองนั้นแหละ คือจะไปสู้กับตัวหุ่นยนต์กับตัวความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารถึงจะสู้กันได้ ะ แล้วถ้าไม่ทำอย่างนี้ แล้วก็สู้ไม่ได้ เพราะทุกวันนี้สติปัญญาของมนุษย์ถูกตัดแบ่งออกไป ตัดแบ่งออกไปเป็นจำนวนมาก จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทั้งหลาย ฉะนั้นเราคิดง่าย ๆ ก็แล้วกันว่า แค่ความคิดแบบพื้น ๆ เมื่อก่อนความจำของเราจำหมายเลขโทรศัพท์จำนวนหลายๆ หมายเลขได้ ทุกวันนี้สิ จำไม่ได้แล้ว จำได้แต่ชื่อ ขนาดเบอร์ของตัวเองบางทีก็ลืมเลื่อนไป

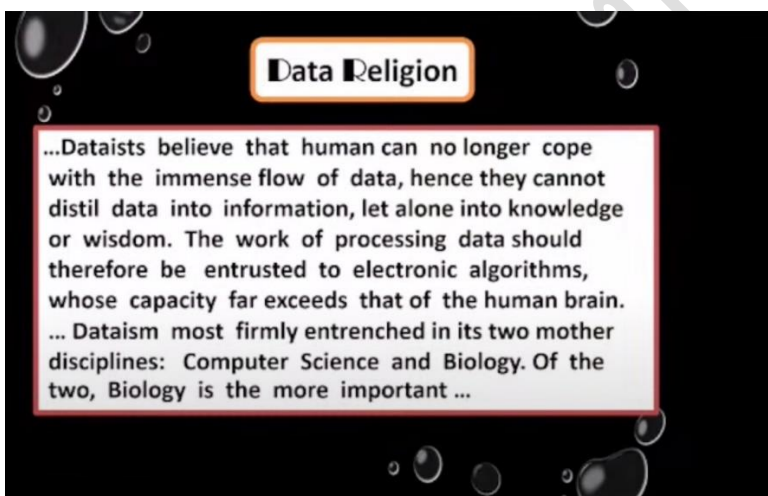
เพราะฉะนั้น เวลาจะโทรหาใคร มันไม่ได้กดเองแล้ว มันกดแต่ชื่อ แต่หมายเลขมันคืออะไร ก็ไม่รู้ แค่นี้ก็เป็นการตัดแบ่งสมรรถนะทางสติปัญญาของเราแล้ว ในทำนองเดียวกัน ลึกซึ้งกว่านี้ คงไม่ต้องพูดถึง เพราะฉะนั้น สติปัญญาของเรา ก็ถูกลดทอนสมรรถนะลงไป

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารพวกนี้ ก็ต้องพยายามพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต้องพัฒนาตรงนี้ เพื่อที่จะไปสู่ ไม่งั้นไม่สามารถจะอยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารนี้ได้ โดยสรุปแล้วเทคโนฮิวแมนนิซึม (Techno Humanism) หมายถึงการนับถือศาสนาแบบเดิม ก็รูปแบบการนับถือศาสนาแบบเดิม ๆ นี้แหละ

แต่ว่านักบวชจะต้องมีสมรรถนะทางจิตที่สูงส่ง คำพูดเทียบกับสมัยพุทธกาล ก็คงในเรื่องอภิญา โลกียอภิญา เป็นอย่างน้อย แต่ว่าใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงสถานะและบทบาทในทางศาสนา ไม่ใช่แค่มาใช้ชুম ใช้แอปพิเคชั่นปกติธรรมดาหรอก ต้องมีรูปแบบมีอะไรที่เป็นปรากฏการณ์ออกมาในลักษณะคล้าย ๆ กับดาต้ารีลิจิ้น (Data Religion) นั่นแหละ กึ่งหนึ่งก็คือใช้ความสามารถของเทคโนโลยีการสื่อสารโดยเฉพาะล้วน ๆ แต่ว่า เทคโนฮิวแมนนิซึม (Techno Humanism) ใช้คนบวกกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี อันนี้มันจะล้ำขึ้นไปยิ่งกว่า ก็เป็นข้อมูลที่ให้เราเราคอยสังวรณ์ ให้คอยตั้งรับ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ที่ยังพอมีกำลังที่จะอยู่ต่อ และสู้ต่อไปนั้น รูปแบบของศรัทธา ปัญญา อิเล็กทรอนิกส์ อัลกอริทึม (Electronic algorithms) ในอนาคต ก็คงจะเป็นแบบผสมผสานกันไป ศรัทธา อาจจะมีมากขึ้น ปัญญาอาจจะมากขึ้น หรืออาจจะลดลง ความมีชีวิตชีวาอาจจะน้อยลง ในรูปแบบต่อศรัทธาที่เป็นรูปแบบของ ดาต้ารีลิจิ้น (Data Religion) แต่ว่า เป็นศรัทธาที่มันมีปัญญาเป็นตัวนำกล้าแกร่ง เนื่องจากว่ามันเป็นเรื่องของวิทยาการก็คงจะเป็นอย่างนั้น

ยิ่งพัฒนาตัวโปรแกรมตัวเทคโนโลยีก้าวหน้าขนาดไหน คนก็จะศรัทธามากขึ้นเหมือนกับศรัทธาต่อศาสนาที่เกิดจากมนุษย์ตัวจริง อันนี้มันก็จะผสมผสานกันไป ก็ให้พวกเราดูภาพด้านบนด้วย ด้านล่างด้วย ผสมผสานกันไป

Data Deligion

ในขณะที่ถ้าเป็นเทคโนฮิวแมนนิซึม (Techno Humanism) ความเข้มข้นของศรัทธาของปัญญาที่คงเดิม แต่ขึ้นอยู่กับเรื่องความสามารถของศาสนบุคคล ก็คือเราต้อง มีคุณภาพกันจริง ๆ ไปวิ่งไปไล่ตามตัวเทคโนโลยีอย่างเดียว โดยที่ตัวเองไม่มีของ ถ้าเป็นภาษาของคนรุ่นใหม่ปัจจุบันก็คือ เราไม่มีของไม่มีดี ถ้ามีแต่ตัว

เทคโนโลยีอย่างเดียว อย่างไรก็ตามเสียก็คงสู้ดาต้ารีลิจเงิน (Data Religion) ไม่ได้ อันนี้ก็คือประเด็นที่หนึ่ง

ส่วนประเด็นที่สอง วันนี้ อยากจะพูดเรื่องโลกทัศน์กับชีวิตทัศน์ ก็คือแบบ แมชชานิสซึม กับ โฮลิสติก (Mechanism and Holistic) แมชชานิสซึม (Mechanism) ก็มาจากวัตถุนิยมนั่นแหละ ก็เป็นโลกทัศน์ที่เกิดขึ้นแล้ว ก็มีมาอย่างยาวนานเรื่อยมา แต่ก็หายไป เมื่อหลาย ๑๐ ปีที่แล้ว แต่ท้ายที่สุด พวกวัตถุนิยมทั้งหลาย เมื่อศึกษาไปแล้วไม่ว่าจะไปศึกษาเรื่องสสาร เรื่องพลังงาน เรื่องอะตอม เรื่องโมเลกุลทั้งหลาย เรื่องอนุ เรื่องปรมาณู ทั้งหมด นักฟิสิกส์ทั้งหลาย พวกฟิสิกส์ใหม่ (อาจารย์ วัชระ งามจิตรเจริญ ก็คงพูดให้ฟังบ้างแล้ว) มาศึกษาในส่วนที่เป็นตัววัตถุเป็นกายภาพจริง ๆ มิติทางด้านกายภาพก็ไม่มีข้อสงสัย โดยเฉพาะกับสิ่งที่มีชีวิต อันไหนเป็นผม เป็นชน เป็นเล็บ เป็นหนัง เป็นหลัง คงไม่มีข้อสงสัย แต่ทำให้เกิดความมหัศจรรย์ เมื่อไปดูสมรรถนะของคน ของสิ่งที่มีชีวิต ไม่ว่าจะใช้วัสดุอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีอะไร ไปตรวจจับ มันก็ยังจับไม่ได้อยู่จุดเดียว ก็คือ เรื่องการทำงานของสิ่งที่เรียกว่าจิตของชีวิต อันนี้ก็เกิดข้อสงสัย

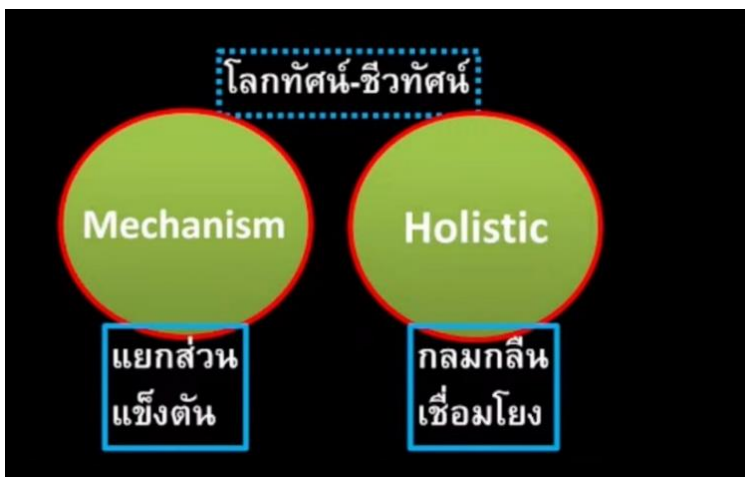
ยกตัวอย่างเช่น เรื่องการได้ยินเสียงคน แต่คลื่นเสียงมันก็จับได้ เอาหูไปทางโสตประสาทเข้าไปแล้วเกิดการรับรู้ตอบสนองไปถึงสมอง ก็ยังรับรู้ได้ ก็ใช้วัสดุอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีก็ยังสามารถอยู่ แต่ว่ามันยังไม่หยุดแค่นั้น ยังไปต่อเพื่อให้เกิดการรับรู้เกิดโสตวิญญาณ พอไปสู่จุดหนึ่งแล้วมันหายไป ตัวคลื่นมันหายไป เขารู้แต่ว่ามันยังไป

ต่อได้อีก แต่ว่าจับร่องรอยไม่ได้ อันนี้ก็เป็นความมหัศจรรย์ อันนี้เป็นเรื่องหนึ่ง ความหลังเรื่องแมชชานิม (Mechanism) โลกทัศน์แบบสรรพสิ่ง ปรากฏการณ์ทั้งหลายแยกส่วนแข็งตัน บวกกับเรื่องของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในซีกโลกหนึ่ง ก็มีผลกระทบต่ออีกซีกโลกหนึ่ง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นส่วนที่เป็นปัญหา เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ประเทศหนึ่งก็มีผลกระทบไปอีก ไปสู่อีกประเทศหนึ่ง ความจริงมันก็ไม่ใช่อะไรหรอก ให้พวกเราไปนึกถึงเรื่องนิยาม ๕ ในพระพุทธศาสนานั้นแหละ อุดุนิยาม พีชนิยาม จิตนิยาม กรรมนิยาม ธรรมนิยาม นิยาม ๕ พุดถึงกฎแห่งธรรมชาติแต่ละอย่าง แล้วท้ายที่สุดบางที เราก็ไปตั้งข้อสงสัยเหมือนกัน แล้วมันมีอุดุนิยาม กฎของธรรมชาติ ว่าด้วยลมฟ้าอากาศแล้ว มีพีชนิยาม ว่าด้วยกฎแห่งธรรมชาติ ว่าสิ่งที่มีชีวิต ต้นไม้ใบหญ้าหรือชีวิตคนแล้ว มีจิตตนิยาม กฎธรรมชาติว่าในเรื่องการทำงานของจิตแล้ว กรรมมานิยาม กฎธรรมชาติ ว่าด้วยเรื่องกรรมและผลของกรรมแล้ว มันจะมีธรรมนิยามทำไม ก็เลยวิเคราะห์ธรรมนิยามนี้แหละเหมือนกับเป็นการสรุปว่า กฎธรรมชาติในเรื่องดินฟ้าอากาศ อุดุ ว่าด้วยเรื่องสิ่งที่มีชีวิต จิต พีชะแล้ว ก็จิต แล้วก็กรรมแล้ว ธรรมนิยาม เป็นกฎแห่งธรรมชาติว่าด้วยเรื่องความเชื่อมโยงกันและกันของแต่ละประเภทด้วย เป็นกฎธรรมชาติในตัวของเขาด้วย ในขณะที่เดียวกันก็เชื่อมโยงผสมกันหมดนั้นแหละ มันเชื่อมโยงกันหมด ไม่ว่าสิ่งไม่มีชีวิตหรือสิ่งมีชีวิตมันเชื่อมโยงกัน ในภาษาฟิสิกส์ ในหนังสือบางเล่ม ก็ใช้คำว่า มีรูหนอน

ก็คือเชื่อมโยงประสานถึงกันและกัน แบบเป็นผลกระทบที่มันส่งถึงกัน และกัน โดยช่องทางใดช่องทางหนึ่ง โดยเน็ตเวิร์ครูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

เพราะฉะนั้น แมชชานิซึม (Mechanism) ที่เห็นว่าโลกและชีวิตมันแยกส่วน มันมีกำแพงกันอยู่ของแต่ละเรื่อง สิ่งที่มีชีวิตประเภทนี้ก็อยู่อย่างนี้ ประเภทนี้ก็อยู่อย่างนี้ ความจริงแล้ว ก็มีเรื่องพระเจ้าเปิดโลก เวลาเกิดปรากฏการณ์ทางศาสนา ทางพระพุทธศาสนาใหญ่ ๆ อย่างเช่น พระพุทธเจ้าตรัสรู้ หรือว่า ปรีณิพพานหรือมีปรากฏการณ์อะไรบางอย่างขึ้นมา อันนี้เรียกว่าเพราะโลกทั้งโลกสัตว์โลกทุกประเภท มันมองเห็นกันและกัน ความจริง มันก็เชื่อมโยงถึงกัน แต่ว่าในสถานการณ์ปกติโดยทั่วไป เนื่องจากสมรรถนะทางด้านประสาทของคน ของบุคลุชนธรรมดา ของสัตว์ธรรมดาทั่วไป มันมีขีดจำกัด มันไม่เหมือนพระอริยะ เพราะฉะนั้น มันก็มองไม่ทะลุมิติ แต่ว่าพระอริยะท่านมองทะลุมิติ มันไม่มีเขตแดนหอรอก มีแต่มิติ มันค้นอยู่ ความจริงมันเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นแมชชานิซึม (Mechanism) แยกส่วน แข็งตัน ก็มาเป็น โฮลิสติก (Holistic) กลมกลืนเชื่อมโยงทุกอย่างกลมกลืนเชื่อมโยงกันหมด

ตัวอย่าง โลกทัศน์-ชีวทัศน์ การแยกส่วนและการเชื่อมโยง

เด็ดดอกฟ้าสะเทือนถึงดวงดาวนั้นแหละ ความหมายก็ชัดเจนอยู่แล้ว เช่น เราก็ไปตัดไม้ทำลายป่าตรงนี้ มันก็เกิดภัยแล้ง มันก็กระทบตรงนั้น ไปทดลองระเบิดปรมาณูตรงนี้ มันก็เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มันก็เชื่อมโยงกันหมด

ตัวอย่าง ศรัทธา,ปัญญา (Electronic Algorithms)

เพราะว่าปรากฏการณ์ในโลกในจักรวาล ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่
มีชีวิตอยู่ด้วยกัน เพราะฉะนั้นความมีชีวิตของโลก และปรากฏการณ์
ทั้งหลาย ก็ตัดตอนมาจากหนังสือ บางเล่มก็บอกว่า ความสมดุลของ
โลกเป็นผลมาจากความสัมพันธ์อย่างลงตัวระหว่างสิ่งมีชีวิตกับ
สิ่งไม่มีชีวิต ทุกสิ่งมีระบบควบคุมการดำรงอยู่ร่วมกัน ที่เป็นเอกภาพ
เอกภาพ โลกคือองค์ภาพที่มีชีวิต เป็นอาณาจักรแห่งความร่วมมือกัน
ระหว่างพืช สัตว์ แบคทีเรีย ซึ่งดำรงอยู่ร่วมกันในลักษณะพันธมิตร
ประสานกิจกรรมระหว่างกันเพื่อความอยู่รอดของส่วนรวม ทั้งหมดนี้ก็
เป็นหนังสือในพวกกลุ่มฟิสิกส์ใหม่นี้แหละ จากกลุ่มที่เคยเชื่อแบบแมช
ซานิซึม (Mechanism) มีโลกทัศน์แบบแมชซานิซึม (Mechanism) นี้
แหละ พอมีข้อสงสัยก็ศึกษาวิเคราะห์วิจัยไป โดยประจักษ์ด้วย

ประสาทสัมผัส ที่ไม่ประจักษ์ด้วยการสรุบนุমানเอา ก็พยายามนำเสนอแนวคิดแบบโฮลิสติก (Holistic) ออกมา มันเป็นปริศนาที่เขาเอง ก็ยังไม่ประจักษ์ แต่เรามีความเชื่อว่า เป็นเช่นนั้น ในความมีชีวิตในยามที่เราไม่สังเกตการณ์ ไม่ตรวจวัดอนุภาค ดำรงอยู่ในรูปของเมฆหมอก ของความน่าจะเป็น อนุภาคพื้นฐานจะปรากฏตัวเป็นรูปร่าง ก็ต่อเมื่อเราสังเกตการณ์หรือตรวจวัดสรรพสิ่งมีพลังพื้นฐานแห่งชีวิตอยู่ในฐานะสถิตยชีวิต พร้อมทั้งจะโลดแล่นเป็นชีวิตเมื่อถูกปลุกขึ้นมา โดยกระบวนการเอาสิ่งในชีวิตเข้าไปเชื่อม

ตัวอย่างความมีชีวิต

ความมีชีวิต

- ความสมดุลของโลกเป็นผลจากความสัมพันธ์อย่างลงตัวระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต ทุกสิ่งมีระบบควบคุมการดำรงอยู่ร่วมกันที่เป็นเอกภาพ โลกคือองคาพยพที่มีชีวิต เป็นอาณาจักรแห่งความร่วมมือระหว่างพืช สัตว์ แบคทีเรียซึ่งดำรงอยู่ร่วมกันในลักษณะพันธมิตร ประสานกิจกรรมระหว่างกัน เพื่อความอยู่รอดของส่วนรวมทั้งหมด

ความมีชีวิต

- ในยามที่เราไม่สังเกตการณ์ ไม่ตรวจวัด อนุภาคดำรงอยู่ในรูป “เมฆหมอกของความน่าจะเป็น” อนุภาคพื้นฐานจะปรากฏตัวเป็นรูปร่างต่างๆก็ต่อเมื่อเราสังเกตการณ์หรือตรวจวัด
- สรรพสิ่งมีพลังพื้นฐานแห่งชีวิต อยู่ในฐานะ “สติดชีวิต” พร้อมทั้งจะโลดเล่นเป็นชีวิตเมื่อถูกปลุกขึ้นมา โดยกระบวนการเอาสิ่งมีชีวิตเข้าไปเชื่อม

ก็คงอย่างที่อาตมาอธิบายบรรยายอยู่เรื่องชั้น ๕ นั้น องค์ประกอบพื้นฐานของโลกและชีวิตถ้าเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต เป็นสัตว์เป็นบุคคล ชั้น ๕ มันฟังก์ชันครบ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น วิญญาณชั้น มันฟังก์ชันครบ มันครบเพราะอะไร เพราะว่ามีการแอคทีฟและสั่งสมพลัง โดยการแอคชั่น ก็คือกิเลส กรรม วิบากนั้นแหละ มันเป็นพลังของโลกและชีวิต ถ้ามันสั่งสม มันทำอย่างต่อเนื่อง มันเกิดแอคชั่นอย่างต่อเนื่อง เกิดแอคชั่นแล้วก็เกิดวิบากสิ เกิดแอคชั่นคือกรรม แล้ววิบาก วิบากก็เป็นตัวเป็นพลังที่ไปขับเคลื่อนให้โลดเล่นธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิต ก็คือมีกิเลสทั้งนั้น กิเลสก็เป็นพลังไปทำให้เกิดแอคชั่น แอคชั่นไปทำให้เกิดวิบาก จากนั้นก็คือผล ผลก็เป็นอาหารของกิเลสต่อ กิเลสก็ทำให้เกิดแอคชั่น มันแอคชั่นไม่หยุด

เพราะฉะนั้น มันก็มีกิเลส กรรม วิบาก กิเลสกรรมวิบากเป็นพลังหมุนไม่หยุดไม่หย่อน มนุษย์หมุนไม่หยุดไม่หย่อน เราก็ลองนึกดูเอาล่ะแล้วกัน เรามันหยุด มันย้อนไหมเล่า แต่มันไม่หยุดไม่หย่อน มันก็เป็นแอ็คชั่นตลอด ไม่มีแอ็คชั่นไหน ที่มันสูญเปล่า มันเป็นกรรมต่อ มันเป็นวิบากต่อทั้งนั้น แล้วไปเป็นไฟสุ่มให้เกิดกิเลสต่ออีก แล้วมันก็แอ็คชั่นแล้วก็มีวิบากแล้วก็เกิดกิเลส เป็นวัฏจักรเป็นพลังชีวิตอย่างนี้ ส่วนสิ่งไม่มีชีวิต ที่แอ็คชั่น มันขาดตอน เมื่อการแอ็คชั่นมันขาดตอนไปบางอย่างที่มันไม่มีแอ็คชั่น แต่ความคงอยู่ตัวของคาพยพเป็นพื้นฐานอย่างน้อย ตัวรูปก็ยังคงอยู่ มันอยู่ในรูปของสถิติไม่ใช่แอ็คชั่น เปรียบเหมือนเครื่องยนต์ไม่มีน้ำมันเชื้อเพลิง ไปขับเคลื่อน มันก็นิ่งอยู่อย่างนั้น เดี่ยวองค์ประกอบพื้นฐาน ก็คงไม่แตกต่างกัน ชั้น ๕ ครบถ้วนเลย เราก็ไปอ่านอภิธรรมปิฎก หรืออรรถวิงค์ พุดถึงองค์ประกอบทั้งด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมของภพแต่ละภพแต่ละภุมิ มันไม่ต่างกัน นี่เป็นสาระบางตอนของคำบรรยาย

โลกทัศน์แบบองค์รวม (Holistic View)

โฮลิสติก วิว (Holistic View) โลกทัศน์แบบองค์รวม เชื่อมโยงไม่แข็งตันไม่แยกส่วน ให้ดูข้อความเขาก็โพสต์คำพูดของนักบินอวกาศคนแรกของโลกชื่อ นิวอาร์มสตรอง เขาได้พูดอย่างนี้ จริงหรือเปล่าไม่ทราบ แต่ว่าอยู่ในหนังสือก็เลยเอามาให้พวกเราดู เขาพูดถึงปรากฏการณ์ที่เขาประสบตอนที่อยู่บนยานอพอลโล่ ๑๑ ตอนไปดวง

จันท์ ก็บอกว่า “พวกเราได้รับคำเตือนขณะที่อยู่บนดวงจันทร์ พวกเขาขอให้พวกเราออกไปจากที่นี่ ยานอวกาศของพวกเรา จอดอยู่ข้างหลุมอุกกาบาต บนดวงจันทร์ ทั้งขนาดทั้งเทคโนโลยีก้าวล้ำหน้าอย่างมาก จนไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับพวกเราได้ มันช่างใหญ่โตถึงเพียงนี้หรือ ช่างน่าหวาดหวั่นจริง ๆ ที่นั่นเป็นฐานทัพของพวกเขา”

ON THIS DAY | MEMORIES

ก้าวเล็ก ๆ ที่ยิ่งใหญ่
21 กรกฎาคม 2512
นี่คือ อารัมภะการ เทียบดวงจันทร์!

...พวกเราได้รับคำเตือน
ขณะที่อยู่บนดวงจันทร์ พวกเขา
ขอให้พวกเราออกไปจากที่นี่
ยานอวกาศของพวกเราจอดอยู่
ข้างหลุมอุกกาบาตบนดวงจันทร์
ทั้งขนาดและเทคโนโลยีก้าวล้ำหน้าอย่างมาก จนไม่สามารถ
นำมาเปรียบเทียบกับพวกเราได้ มันช่างใหญ่โตถึงเพียงนี้หรือ
ช่างน่าหวาดหวั่นจริง ๆ ที่นั่นเป็นฐานทัพของพวกเขา ...

อันนี้ก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง เอาเฉพาะสิ่งที่มีชีวิตคล้ายกับมนุษย์ ตัวสัตว์ ตัวบุคคล มันก็อยู่ที่นั่นที่นั่นมันก็อยู่ทั่วไป ก็พยายามสะท้อนออกมา อาจจะเป็นจินตนาการของเขาก็ได้ แต่ว่ามันก็เกิดจากอารมณ์ภายนอก สิ่งที่เขาได้เสพได้รับรู้มานั้นแหละ อาจจะทำให้เกิดจินตนาการขึ้นมาอย่างนั้นก็ได้ อันนี้ก็เป็นข้อมูลหนึ่งที่พูดถึงความเชื่อมโยงอย่างนี้กล่าวมา

ประเด็นที่สองก็จบไป ต่อยอดไปประเด็นที่ ๓ สักเล็กน้อย เรื่องของกลศาสตร์เรื่องจลนศาสตร์ ก็เป็นเรื่องที่อัศจรรย์ เรื่องเวลานั้นและกาลอวกาศนั้นแหละ นับเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ ท่านที่เชี่ยวชาญเรื่องปรัชญา เวลาที่อธิบายเรื่องอย่าง อาจารย์ สมภาร พรหมทา เรื่องกาลอวกาศ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ มันเกี่ยวข้อ มันสัมพันธ์กันอย่างไร ตัวกลศาสตร์หลักของเขา สรุปรูที่มันเกี่ยวข้องกับตัววัตถุ เขาบอกว่าวัตถุเคลื่อนที่เร็ว จะทำให้ขนาดเล็กลงแต่มวลเพิ่มขึ้น คลื่นละเอียดขึ้น เวลาเดินช้าลง เมื่อใดที่วัตถุเคลื่อนที่เร็วเท่าแสงขนาดของวัตถุนั้นจะเป็นศูนย์ มวลจะเพิ่มและเวลาหยุดนิ่ง

ข้อความตรงนี้ ก็เป็นบทสรุปที่มีข่าวออกมาระยะหนึ่งแล้วมา ประมาณ ๑๐-๒๐ ปีที่แล้ว ที่มีการมีธุรกิจเกี่ยวกับการเช่าเหมาเครื่องบินแล้วก็ขึ้นไปบินวนในอากาศในท้องฟ้า เพื่อให้ตัวเรามันเคลื่อนที่เร็ว ๆ มันจะได้แก่ซาลง มันจริงไม่จริง ก็ไม่รู้ แต่ว่าก็อาศัยข้อมูลจากตรงนี้แหละก็คือ เมื่อใดก็ตามที่วัตถุเคลื่อนที่เร็ว หากเร็วเท่าแสงได้เมื่อไหร่ ขนาดของวัตถุนั้นจะเป็นศูนย์ มวลจะเพิ่มมหาศาล เวลาจะหยุดนิ่ง ก็คือมันไม่มีอายุแล้วมันหยุดนิ่ง เป็นไปได้หรือไม่ได้ก็ 'ไม่รู้' ก็คงจะพิสูจน์กันมาแล้ว วิทยาศาสตร์วิทยาการสมัยใหม่ก็คงเป็นอย่างนั้น ผ่านการพิสูจน์มาแล้ว มาให้ดูข้อมูลในคัมภีร์พระพุทธศาสนา นิดหนึ่ง

อาตมา ทำวิทยานิพนธ์ปริญญาโท เรื่องนรกสวรรค์ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ไปดูเลย ในเว็บทั้งหลาย พบเสิร์ชค่านี มีข้อมูล

ก็ไปศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์ไตรภูมิพระร่วงบ้าง นอกจากพระไตรปิฎก
 อรรถกถาแล้ว ไตรภูมิพระร่วงเป็นคัมภีร์ยุคหลัง ๆ ไตรภูมิพระร่วง โลกที่
 ปกสาร โลกที่ปณี จักรวาลที่ปณี เป็นชุดจักรวาลวิทยา ใน
 พระพุทธศาสนา อย่างที่เคยบรรยายให้ฟังครั้งก่อน ก็มีข้อความที่
 เทียบอายุ ของสัตว์ในแต่ละภพแต่ละภูมิเอาไว้ แล้วมันทำให้ต่างกัน ก็
 พูดยุติยได้กับกลศาสตร์ก็คือ เรื่องจัดความละเอียด องค์ประกอบทาง
 กายภาพ มันเคลื่อนที่เร็วเคลื่อนที่ช้า คือตัวฟิสิกส์ ทฤษฎีฟิสิกส์คอลได
 เมนชั่น (Physical dimension)

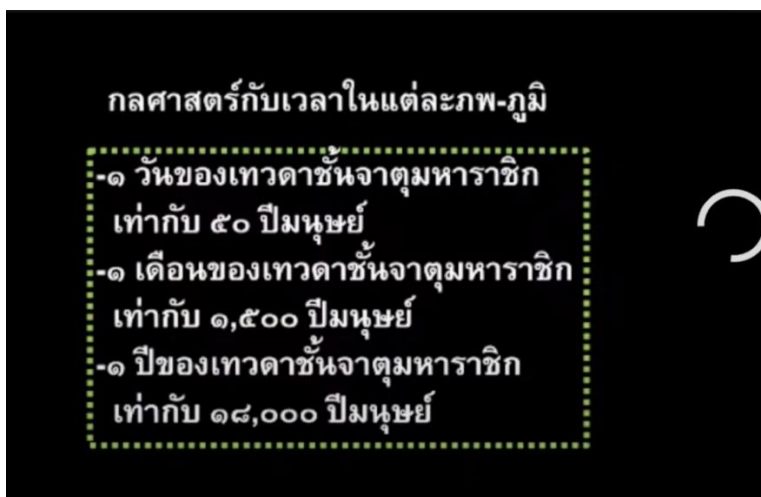
ตัวอย่าง กลศาสตร์ (จลนศาสตร์)

กลศาสตร์(จลนศาสตร์)

- วัตถุเคลื่อนที่เร็ว จะทำให้ขนาดเล็กลง แต่
มวลเพิ่ม คลื่นละเอียด เวลาเดินช้าลง
- เมื่อใดที่วัตถุเคลื่อนที่เร็วเท่าแสง ขนาดของ
วัตถุนั้นจะเป็นศูนย์ มวลจะเพิ่ม และเวลา
หยุดนิ่ง

มันจะเคลื่อนที่เร็ว จะเคลื่อนที่ช้า คลื่นมันละเอียดหรือไม่ละเอียด เพราะฉะนั้น ก็ทำให้เวลาเดินช้าลงหรือเวลาเร็ว หรือเวลาช้า แต่คำว่า เวลาเร็วเวลาช้า เมื่อมาเทียบเคียงอย่างนี้ มันไม่น่าหมายถึงว่า หนึ่งวัน ของเทวดาชั้นจตุมหาราชิก เท่ากับ ๕๐ ปี มันไม่ได้หมายถึงว่า ช่วงระยะเวลา มันต่างกัน ช่วงระยะเวลามัน ความยาวของเวลามัน เท่ากันแต่ช่วงที่ให้นับ หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า มันต่างกัน หนึ่งวันของเทวดาชั้นจตุมหาราชิกเท่ากับ ๕๐ ปี มันก็หมายถึงว่าเข้ายืนยืนของเขา เขาตื่นแต่เข้าไปทำงานเย็นกลับมา มนุษย์เกิดมาแก่ได้ ๕๐ ปีแล้ว วันเดียวของเขาเหล่านี้มัน ๕๐ ปีแล้วเกิดมา ๕๐ ปีแล้ว นี่ต้องใจนิ่ง ๆ แล้วก็คิดตาม บางทีก็คิดได้ บางทีก็งง มันก็เหมือนสมมุติว่า เอาไม้บรรทัดที่มนุษย์นับ ๑๒ นิ้ว แต่เทวดานับแค่หนึ่งนิ้วเท่านั้นแหละ หนึ่งไม้บรรทัด ความยาวมันเท่ากัน แต่เทวดานับแค่หนึ่งนิ้วให้มนุษย์นับ ๑๒ นิ้ว ถ้าไปเทียบกันแล้วมันจะจบไหม เหมือนกัน หนึ่งเดือนของเทวดาชั้นจตุมหาราชิกเท่ากับ ๑,๕๐๐ ปีของมนุษย์ หนึ่งปีของเทวดาชั้นจตุมหาราชิก เท่ากับ ๑๘,๐๐๐ ปีของมนุษย์

ตัวอย่างกลศาสตร์กับเวลาในแต่ละภพ-ภูมิ

อาจจะเป็นเรื่องความละเอียดไม่ละเอียด เรื่องกลศาสตร์ มัน เป็นความน่าพิศวง ที่เราเองแม้จะเป็นการเทียบในคัมภีร์ชั้นหลัง ๆ ก็ จริง แต่ว่าคัมภีร์ชั้นหลัง ๆ ในทางพุทธศาสนานี้ ดูแล้วไม่ใช่มนุษย์ ธรรมดาเขียนแน่นอน มนุษย์ธรรมดาคงจะเป็นมนุษย์ที่มีสติปัญญา พวกเทคโนโลยีแมนนิซึ่ม (Techno Humanism) เป็นเทคโนโลยีแมน นิซึ่ม (Techno Humanism) ในยุคโบราณอย่างกับอภิธรรมที่เขา เรียนใน อภิธรรมโศติกวิทาลัยของ มจร เขียนได้อย่างไร เขียนได้ ขนาดนั้น เนื้อหาสาระรู้เรื่องจิต ๘๙ ดวง ๑๒๑ ดวง รวมอะไร แจก แจงละเอียดดิบ มนุษย์ปกติอย่างเรา ๆ สติปัญญาขนาดนั้น จะไปเขียน ได้อย่างไร สติปัญญาต้องละเอียดและต้องซับซ้อน เป็นการพัฒนา

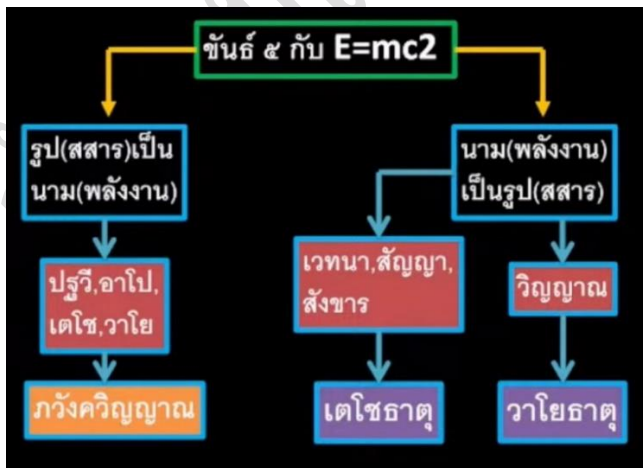

อย่างก้าวหน้าเป็นอย่างยิ่ง อันนี้ก็เหมือนกันบางที่เราอ่าน ๆ เอาไปทำวิทยานิพนธ์ให้มันจบ ๆ ไป แต่ความลึกกลับมหัศจรรย์ มันก็ปรากฏอยู่ในนี้ เราก็ไปดูเทียบเคียงกับเรื่องกลศาสตร์ ที่นักวิทยาศาสตร์ใช้เวลาเป็นร้อยปีพันปีในการศึกษาวิจัยและสรุปแล้วเขียนออกมาได้อย่างนี้ แล้วก็พร้อมทั้งข้อเท็จจริงข้อมูลในคัมภีร์อุบนิซัท เปรียบเทียบให้เห็นอีกตารางหนึ่ง

สัญชีวนรก	จาตุมหาราชิก	มนุษย์
๑ วัน	๕๐๐ ปี	๙,๐๐๐,๐๐๐ ปี
๑ เดือน	๑๕,๐๐๐ ปี	๒๗๐,๐๐๐,๐๐๐ ปี
๑ ปี	๑๘๐,๐๐๐ ปี	๓,๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ ปี
๕๐๐ ปี	๙๐,๐๐๐,๐๐๐ ปี	๑,๖๒๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปี

๑ วันของสัญชีวนรกที่เป็นหนึ่งในมหานรก ๘ ชุม แล้วก็ ๕๐๐ ปีของเทวดาชั้นจาตุมหาราชิก เทียบกับมนุษย์ ๙ ล้านปี ทำไมรายละเอียด มันต่างกันมากถึงขนาดนี้ เราก็วิเคราะห์ดู เป็นช่วงระยะของเวลามันเท่ากัน เราก็ลองคิดแบบคอมมอนเซนส์ (common

sense) แบบหยาบ ๆ คือตกรนรกมันก็ติดคุก สมมติว่าติดคุกหนึ่งปี
 กว่าจะนับหนึ่งวันได้ เทวดาก็ไป ๕๐๐ ปีแล้ว ติดคุกแล้วยังไม่ถึงหนึ่ง
 วัน มนุษย์เกิดตายก็ชาติแล้ว กว่าจะ ๙ ล้านปี ติดคุกยังไม่ถึงวันเลย
 แล้วเมื่อไทม์มันจะออกได้ ก็น่าจะเป็นอย่างนั้น แต่ว่า อันนี้เราพูดในแง่
 ว่า ลงให้ได้รับโทษสาสม แต่ว่ามันเป็นความละเอียดไม่ละเอียด หรือ
 อย่างไร ของร่างกาย อันนี้คัมภีร์เขาว่าไว้ ไปเอามาจากคัมภีร์ นี่แหละ
 อาตมาเขียนวิทยานิพนธ์ ก็มาจากคัมภีร์นี้แหละ เอาไปเทียบเขา
 เพราะว่าเรานำเสนอข้อมูลดังนี้ ไม่ประสงค์จะให้ไปเทียบกับกลศาสตร์
 อะไร เพียงแต่ว่าเอาละมันมีนรกสวรรค์ มันมีในเชิงข้อมูลในทาง
 ศาสนาแบบนี้ ก็เป็น ๓ ประเด็น ที่นำเสนอพวกเรา เอาอีกสักหนึ่ง
 ประเด็น เป็นการสรุป เรื่องสสาร เรื่องพลังงาน ให้พวกเรา
 สรุปเรื่องสสารเรื่องพลังงาน

ชั้น ๕ กับ $E = mc^2$ ข้อมูลตรงนี้ กล้าเอามาพูด เพราะว่าเป็นการเขียนนำเสนอตามข้อความที่ปรากฏในหนังสือ ที่เรา ชิน WHAT THE BUDDHA TAUGHT พระพุทธเจ้าสอนอะไร ดร.ดับบลิว ราหุล พระเถระชาวศรีลังกาเป็นคนเขียน ดังมากหนังสือเล่มนี้ สมัยเรียนมหาจุฬาใหม่ ๆ หนังสือพุทธศาสนาที่แปลมาจากภาษาอังกฤษมีอยู่ไม่กี่เล่ม พิมพ์ทั้งภาษาไทยภาษาอังกฤษ พิมพ์แล้วพิมพ์อีก โดยองค์กรสมาคมเจ้าภาพนั้นเจ้าภาพนี้ แต่หนังสือที่เขียนดีจริง ๆ เรื่องพระพุทธศาสนาก็เป็นภาษาไทยก็มีภาษาอังกฤษก็มี เอา มาเทียบเคียงตรงนี้ให้พวกเราดู ว่าสสารเป็นพลังงาน พลังงานเป็น สสารได้อย่างไร E คือพลังงาน เอนเนอร์จี mc^2 คือตัวสสาร สสาร บางทีก็อยู่ในรูปของพลังงาน พลังงานบางทีก็อยู่ในรูปของสสาร โดยเฉพาะฝั่ง เวทนา สัญญา สังขาร มาเป็นเตโชธาตุ วิญญาณมาเป็น วาโยธาตุ ปรากฏในหนังสือชัดเจน แต่ว่าฝั่ง ปฐวี อาโป เตโช วาโย เป็นภวังควิญญาณ

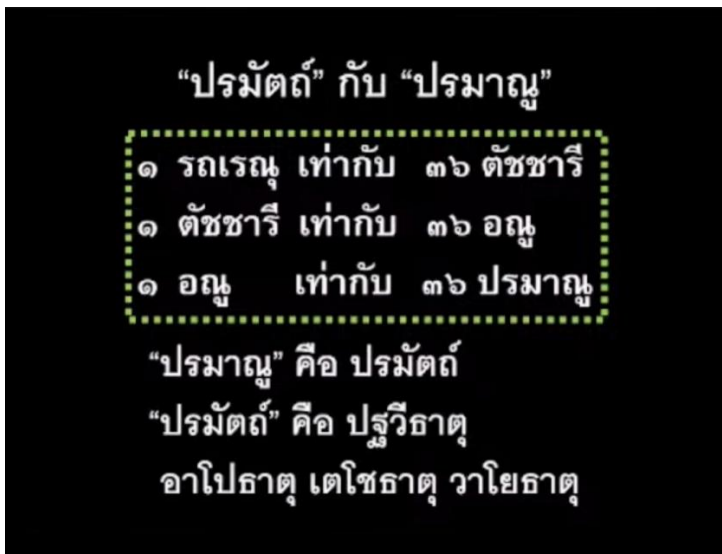
อันนี้ ประมวลมาจากหลาย ๆ เล่ม ก็พอสรุปได้ ตรงนี้เป็น ข้อมูลที่เป็นบทวิเคราะห์ของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จะ เรียกว่า เป็นนักปราชญ์ ก็ได้ ที่มีความก้าวหน้าทางด้านสติปัญญา มี สติปัญญาที่แหลมคม ได้มานำเสนอเอาไว้ มันเป็นอย่างนี้ รูปสสาร มัน เป็นพลังงาน จะปรากฏชัดพวก ปฐวี อาโป เตโช วาโย โดยเฉพาะ ปฐวี อาโป เวลาเราไปสวดจากภพนี้ ไปภพหน้า จากภพหน้าไปภพต่อ ๆ ไป ในสังสารวัฏ วิเคราะห์ตามหลักพุทธศาสนาจริง ๆ มันไม่ใช่เอา

เฉพาะจิตไปโดดแล้วเอาแขนขาไปเอาข้างหน้า อันนี้ในหนังสือที่เขียนโดยชาวต่างประเทศหลายเรื่อง เขาก็บอกว่ามันครบ เขาใช้คำว่า แฟนทอมลิมบ์ (Phantom limb) คืออาการ ๓๒ มันมีครบ เพียงแต่ว่า มันย่อส่วนอยู่ในวิญญานในตัวจิต ในตัวอะไรที่ไปเกิดสืบเนื่องไปเกิดนั้นแหละ ที่ชอบยกตัวอย่างว่าเหมือนกับผลมะม่วง เมล็ดมะม่วง ไปเพาะแล้วมันเกิดใบ เกิดดอกขึ้นมา มันมีแฟนทอมลิมบ์ (Phantom limb) แฝงอยู่

เพราะฉะนั้น จะปรากฏชัดว่า ตัวสสารคือ ปฐวี อาโป เตโช วาโย มันก็อาจจะไม่ใช่สสารเป็นพลังงานนั้นแหละ แต่ว่าก็เอาให้ครบก็แล้วกัน ตัวปฐวี อาโป ธาตุ ๔ ไปสถิตที่อยู่ในภวังควิญญาน ต่อไปเป็นรูป (สสาร) เป็นพลังงานนาม เป็นพลังงานเป็นสสาร ดร.ดับบลิว ราหุล บอกว่าในเตโชธาตุ ในฮีท (Heat) มันมีเวทนา สัญญา สังขาร อยู่ในวาโยธาตุ (motion) ตัวพลังชีวิต มันมีวิญญานอยู่ แล้วมันก็เข้าเกณฑ์สี่ อันนี้ก็คือนาม (พลังงาน) เป็นสสาร ก็ยังมีประเด็นอื่นเหลือให้พวกเราได้ศึกษาอยู่ แต่ก็คงไม่พูด เรื่องนี้บางที่เป็นเกล็ด เป็นอะไรที่เราในฐานะนักวิชาการมีสิทธิ์คิด มีสิทธิ์พูด มีสิทธิ์นำเสนอ แล้วก็ถ้ามันใจได้ระดับหนึ่ง ก็เขียนเป็นเอกสารเป็นข้อมูลออกมา เพียงแต่ว่าอย่าไปพูดให้ชาวบ้านคนทำมาหากิน ที่เขามีศรัทธามีหลักปฏิบัติของเขาอยู่แล้ว มันจะฟุ้งซ่านตามเรา ก็ในวงวิชาการเราก็พูดให้เป็นประเด็นวิเคราะห์วิจารณ์กันไป เพื่อสร้างความแหลมคมทางสติปัญญา ก็เป็นข้อมูลที่เอามาฝากไว้แล้ว ก็พวกเราจะได้มีเรื่อง มีประเด็นไปคิด

ไปเขียน ไปนำเสนอต่อ ให้พวกเราดูในหนังสือ WHAT THE BUDDHA TAUGHT พระพุทธเจ้าสอนอะไร

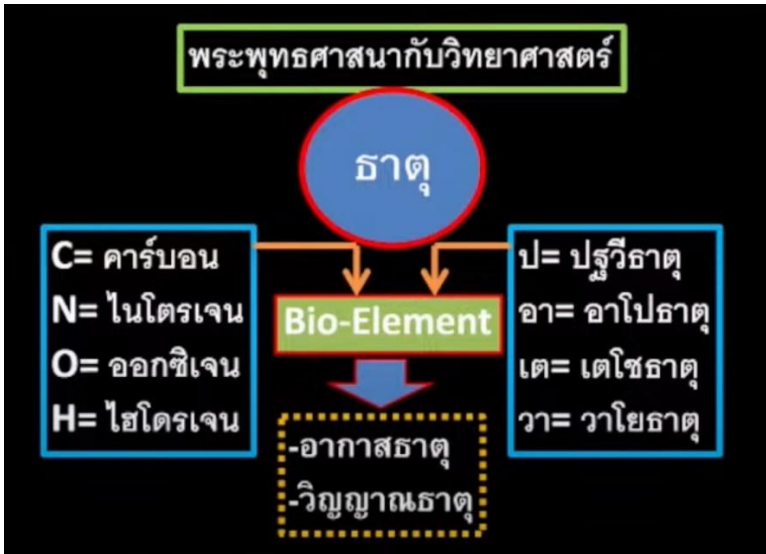
ตัวอย่าง “ปรมัตถ์” กับ “ปรมาณู”

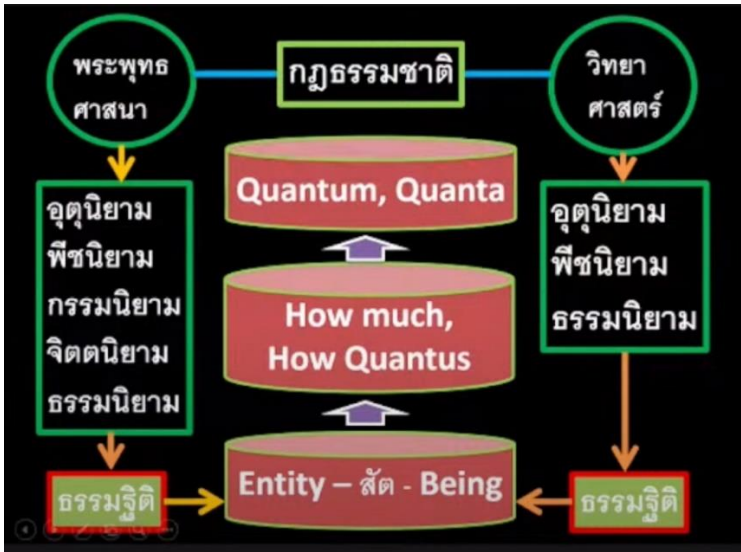
ในเรื่องนี้เราได้พูดไว้ ปรมัตถ์ ปรมาณู อันเดียวกัน ต้องบอกเลย ปรมาณูคือปรมัตถ์ ปรมัตถ์คือ ปฐวี อาโป เตโช วาโย มันก็คือ ปรมาณู อณูปรมาณู มันเป็นมาตราส่วนในคัมภีร์พระพุทธศาสนา อณูก็คือโมเลกุล ปรมาณูคืออะตอม เทียบเลยว่าวัตถุจะตัดแยก หนึ่งรถเรณู เท่ากับ ๓๖ ตัชชารี ๑ ตัชชารีเท่ากับ ๓๖ อณู ๑ อณู เท่ากับ ๓๖

ปรมาณู เอาประเด็นเลย เรื่องธาตุ ก็เหมือนกัน ไม่ต่างกันเรื่องธาตุ พุท
สนุกถนนานเรื่องนี้ เรื่องธาตุคาร์บอน ไนโตรเจน ออกซิเจน ไนโตรเจน
มันเปรียบกับ ปฐวี อาโป เตโช วาโย คุณสมบัติพิเศษ แต่ถ้าเป็นชีวิต
มันต้องเติมอีกสองธาตุ คือ อากาศธาตุ วิญญาณธาตุ เข้ามาได้ เรื่อง
กฎธรรมชาติก็เหมือนกัน เรื่องควอนตัมที่อาจารย์ วัชระ งามจิตรเจริญ
พูดมันก็คือนิยาม ๕ ของเรานั้นแหละ เพียงแต่ว่าคำถาม ถ้าเป็นพุทธ
ฮาวมัทซ์ (How much) หรือ (How quantity is the minimum
amount of natural entity ?) อันนี้พูดถามเป็นควอนตัม คราวนี้ก็
ถาม How much หรือ (How quantity) is the minimum amount
of physical entity ?)

พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์

จำนวนหน้า

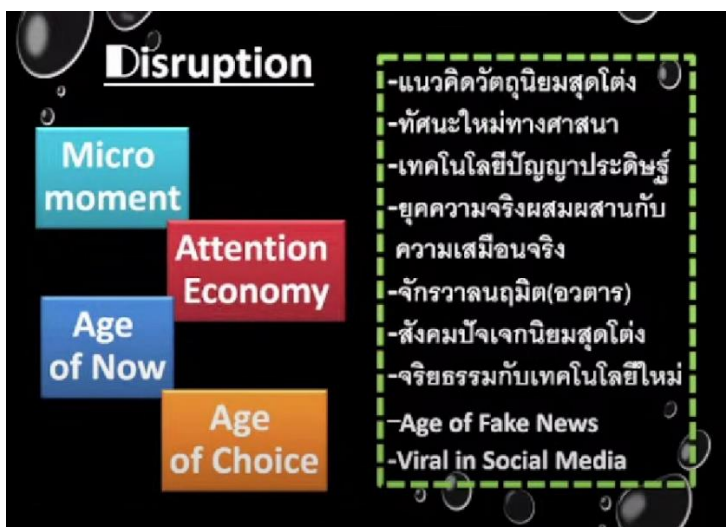
ควันตัมพุทธ - Quantum:
How much (how quantity)
is the minimum amount
of natural entity ?

ควันตัมวิทย์ - Quantum:
How much (how quantity)
Is the minimum amount
of physical entity ?

วิทยาศาสตร์พูดถึงความมีอยู่ทางกายภาพ พุทธศาสนาพูดถึงความมีอยู่ทางด้านธรรมชาติ มันกว้าง มันลึกแตกต่างกัน ก็เป็นประเด็นให้พวกเราได้ศึกษาได้วิเคราะห์ ได้เก็บเป็นแนวคิดจะไปวิจัยเพิ่มเติม ก็ดูความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ ทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร ในปัจจุบันนี้มันน่ากลัว ส่งผลกระทบต่อวิถีคิดของคนรุ่นใหม่ เน็กซ์เจนเนอเรชั่น (Next Generation) ลำบากลำบากกันทั้งนั้น พวกเราก็ช่วยกันประดับประดาโลก และสังคมให้มันมีความอยู่เย็นเป็นสุข ในฐานะที่อยู่ในฝั่งของศาสนา พระพุทธศาสนาจะเป็นพระสงฆ์หรือเป็นคฤหัสถ์ญาติโยม แต่ว่าเราก็อยู่ในพากฝั่งของพระพุทธศาสนา ก็ช่วยเหลือสังคมประเทศชาติว่าเรื่องไหนประเด็นใดที่จะทำให้อยู่รอดปลอดภัย อยู่ดีมีสุขตามสมควรตามอรรถภาพ ก็ดำเนินการกันไป

ขอบคุณอนุโมทนาบุญกับทุก ๆ ท่าน จากนี้ไปก็เชิญท่าน
พิธีกรได้ดำเนินการสืบต่อไป